МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Муниципальное казенное учреждение "Управление образования"
Лаишевского муниципального района
МБОУ "Кирбинская СОШ"

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
ШМО учителей начальных классов	Заместитель директора по УР	Директор
________________________	________________________	________________________
Абдуллина Д.Г.	Рахматуллина Л.И.	Хаматгалиева Р.З.
Протокол №1 от «26» августа 2024 г.	Протокол №1 от «26» августа2024 г.	Приказ №80 от «31» августа 2024 г.

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КИРБИНСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА" ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

Подписано цифровой подписью: МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КИРБИНСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА" ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
Дата: 2024.11.06 17:02:48 +03'00'

Туган тел (татар теле)
Родной (татарский) язык
1-4 нче сыйныфларда башлангыч гомуми белем буенча эш программасы (ФДББС)

2024 – 2025 нчы уку елы

Планируемые результаты

Личностные результаты

У выпускника будут сформированы:

– внутренняя позиция школьника на уровне положительного отношения к школе, ориентации на содержательные моменты школьной действительности и принятия образца «хорошего ученика»;

– широкая мотивационная основа учебной деятельности, включающая социальные, учебно-познавательные и внешние мотивы;

– учебно-познавательный интерес к новому учебному материалу и способам решения новой задачи;

– ориентация на понимание причин успеха в учебной деятельности, в том числе на самоанализ и самоконтроль результата, на анализ соответствия результатов требованиям конкретной задачи, на понимание оценок учителей, товарищей, родителей и других людей;

– способность к оценке своей учебной деятельности;

– основы гражданской идентичности, своей этнической принадлежности в форме осознания «Я» как члена семьи, представителя народа, гражданина России, чувства сопричастности и гордости за свою Родину, народ и историю, осознание ответственности человека за общее благополучие;

– ориентация в нравственном содержании и смысле как собственных поступков, так и поступков окружающих людей;

– знание основных моральных норм и ориентация на их выполнение;

– развитие этических чувств — стыда, вины, совести как регуляторов морального поведения; понимание чувств других людей и сопереживание им;

– установка на здоровый образ жизни;

– основы экологической культуры: принятие ценности природного мира, готовность следовать в своей деятельности нормам природоохранного, нерасточительного, здоровьесберегающего поведения;

– чувство прекрасного и эстетические чувства на основе знакомства с мировой и отечественной художественной культурой.

Выпускник получит возможность для формирования:

– *внутренней позиции обучающегося на уровне положительного отношения к образовательной организации, понимания необходимости учения, выраженного в преобладании учебно-познавательных мотивов и предпочтении социального способа оценки знаний;*

– *выраженной устойчивой учебно-познавательной мотивации учения;*

– *устойчивого учебно-познавательного интереса к новым общим способам решения задач;*

– *адекватного понимания причин успешности/неуспешности учебной деятельности;*

– *положительной адекватной дифференцированной самооценки на основе критерия успешности реализации социальной роли «хорошего ученика»;*

– *компетентности в реализации основ гражданской идентичности в поступках и деятельности;*

– *морального сознания на конвенциональном уровне, способности к решению моральных дилемм на основе учета позиций партнеров в общении, ориентации на их мотивы и чувства, устойчивое следование в поведении моральным нормам и этическим требованиям;*

– *установки на здоровый образ жизни и реализации ее в реальном поведении и поступках;*

– *осознанных устойчивых эстетических предпочтений и ориентации на искусство как значимую сферу человеческой жизни;*

– *эмпатии как осознанного понимания чувств других людей и сопереживания им, выражающихся в поступках, направленных на помощь другим и обеспечение их благополучия.*

Регулятивные универсальные учебные действия

Выпускник научится:

– принимать и сохранять учебную задачу;

– учитывать выделенные учителем ориентиры действия в новом учебном материале в сотрудничестве с учителем;

– планировать свои действия в соответствии с поставленной задачей и условиями ее реализации, в том числе во внутреннем плане;

– учитывать установленные правила в планировании и контроле способа решения;

– осуществлять итоговый и пошаговый контроль по результату;

– оценивать правильность выполнения действия на уровне адекватной ретроспективной оценки соответствия результатов требованиям данной задачи;

– адекватно воспринимать предложения и оценку учителей, товарищей, родителей и других людей;

– различать способ и результат действия;

– вносить необходимые коррективы в действие после его завершения на основе его оценки и учета характера сделанных ошибок, использовать предложения и оценки для создания нового, более совершенного результата, использовать запись в цифровой форме хода и результатов решения задачи, собственной звучащей речи на русском, родном и иностранном языках.

Выпускник получит возможность научиться:

– *в сотрудничестве с учителем ставить новые учебные задачи;*

– *преобразовывать практическую задачу в познавательную;*

– *проявлять познавательную инициативу в учебном сотрудничестве;*

– *самостоятельно учитывать выделенные учителем ориентиры действия в новом учебном материале;*

– *осуществлять констатирующий и предвосхищающий контроль по результату и по способу действия, актуальный контроль на уровне произвольного внимания;*

– *самостоятельно оценивать правильность выполнения действия и вносить необходимые коррективы в исполнение как по ходу его реализации, так и в конце действия.*

Познавательные универсальные учебные действия

Выпускник научится:

– осуществлять поиск необходимой информации для выполнения учебных заданий с использованием учебной литературы, энциклопедий, справочников (включая электронные, цифровые), в открытом информационном пространстве, в том числе контролируемом пространстве сети Интернет;

– осуществлять запись (фиксацию) выборочной информации об окружающем мире и о себе самом, в том числе с помощью инструментов ИКТ;

– использовать знаково-символические средства, в том числе модели (включая виртуальные) и схемы (включая концептуальные), для решения задач;
– проявлять познавательную инициативу в учебном сотрудничестве*;*
– строить сообщения в устной и письменной форме;
– ориентироваться на разнообразие способов решения задач;
– основам смыслового восприятия художественных и познавательных текстов, выделять существенную информацию из сообщений разных видов (в первую очередь текстов);
– осуществлять анализ объектов с выделением существенных и несущественных признаков;
– осуществлять синтез как составление целого из частей;
– проводить сравнение, сериацию и классификацию по заданным критериям;
– устанавливать причинно-следственные связи в изучаемом круге явлений;
– строить рассуждения в форме связи простых суждений об объекте, его строении, свойствах и связях;
– обобщать, т. е. осуществлять генерализацию и выведение общности для целого ряда или класса единичных объектов, на основе выделения сущностной связи;
– осуществлять подведение под понятие на основе распознавания объектов, выделения существенных признаков и их синтеза;
– устанавливать аналогии;
– владеть рядом общих приемов решения задач.

Выпускник получит возможность научиться:
– *осуществлять расширенный поиск информации с использованием ресурсов библиотек и сети Интернет;*
– *записывать, фиксировать информацию об окружающем мире с помощью инструментов ИКТ;*
– *создавать и преобразовывать модели и схемы для решения задач;*
– *осознанно и произвольно строить сообщения в устной и письменной форме;*
– *осуществлять выбор наиболее эффективных способов решения задач в зависимости от конкретных условий;*
– *осуществлять синтез как составление целого из частей, самостоятельно достраивая и восполняя недостающие компоненты;*
– *осуществлять сравнение, сериацию и классификацию, самостоятельно выбирая основания и критерии для указанных логических операций;*
– *строить логическое рассуждение, включающее установление причинно-следственных связей;*
– *произвольно и осознанно владеть общими приемами решения задач.*

Коммуникативные универсальные учебные действия

Выпускник научится:
– адекватно использовать коммуникативные, прежде всего речевые, средства для решения различных коммуникативных задач, строить монологическое высказывание (в том числе сопровождая его аудиовизуальной поддержкой), владеть диалогической формой коммуникации, используя в том числе средства и инструменты ИКТ и дистанционного общения;

– допускать возможность существования у людей различных точек зрения, в том числе не совпадающих с его собственной, и ориентироваться на позицию партнера в общении и взаимодействии;
– учитывать разные мнения и стремиться к координации различных позиций в сотрудничестве;
– формулировать собственное мнение и позицию;
– договариваться и приходить к общему решению в совместной деятельности, в том числе в ситуации столкновения интересов;
– строить понятные для партнера высказывания, учитывающие, что партнер знает и видит, а что нет;
– задавать вопросы;
– контролировать действия партнера;
– использовать речь для регуляции своего действия;
– адекватно использовать речевые средства для решения различных коммуникативных задач, строить монологическое высказывание, владеть диалогической формой речи.

Выпускник получит возможность научиться:

– *учитывать и координировать в сотрудничестве позиции других людей, отличные от собственной;*
– *учитывать разные мнения и интересы и обосновывать собственную позицию;*
– *понимать относительность мнений и подходов к решению проблемы;*
– *аргументировать свою позицию и координировать ее с позициями партнеров в сотрудничестве при выработке общего решения в совместной деятельности;*
– *продуктивно содействовать разрешению конфликтов на основе учета интересов и позиций всех участников;*
– *с учетом целей коммуникации достаточно точно, последовательно и полно передавать партнеру необходимую информацию как ориентир для построения действия;*
– *задавать вопросы, необходимые для организации собственной деятельности и сотрудничества с партнером;*
– *осуществлять взаимный контроль и оказывать в сотрудничестве необходимую взаимопомощь;*
– *адекватно использовать речевые средства для эффективного решения разнообразных коммуникативных задач, планирования и регуляции своей деятельности.*

Чтение. Работа с текстом (метапредметные результаты)

В результате изучения **всех без исключения учебных предметов** на при получении начального общего образования выпускники приобретут первичные навыки работы с содержащейся в текстах информацией в процессе чтения соответствующих возрасту литературных, учебных, научно-познавательных текстов, инструкций. Выпускники научатся осознанно читать тексты с целью удовлетворения познавательного интереса, освоения и использования информации. Выпускники овладеют элементарными навыками чтения информации, представленной в наглядно-символической форме, приобретут опыт работы с текстами, содержащими рисунки, таблицы, диаграммы, схемы.

У выпускников будут развиты такие читательские действия, как поиск информации, выделение нужной для решения практической или учебной задачи информации, систематизация, сопоставление, анализ и обобщение имеющихся в тексте идей и информации, их интерпретация и преобразование. Обучающиеся смогут использовать полученную из разного вида текстов информацию для установления

несложных причинно-следственных связей и зависимостей, объяснения, обоснования утверждений, а также принятия решений в простых учебных и практических ситуациях.

Выпускники получат возможность научиться самостоятельно организовывать поиск информации. Они приобретут первичный опыт критического отношения к получаемой информации, сопоставления ее с информацией из других источников и имеющимся жизненным опытом.

Работа с текстом: поиск информации и понимание прочитанного

Выпускник научится:

– находить в тексте конкретные сведения, факты, заданные в явном виде;
– определять тему и главную мысль текста;
– делить тексты на смысловые части, составлять план текста;
– вычленять содержащиеся в тексте основные события и устанавливать их последовательность; упорядочивать информацию по заданному основанию;
– сравнивать между собой объекты, описанные в тексте, выделяя 2—3 существенных признака;
– понимать информацию, представленную в неявном виде (например, находить в тексте несколько примеров, доказывающих приведенное утверждение; характеризовать явление по его описанию; выделять общий признак группы элементов);
– понимать информацию, представленную разными способами: словесно, в виде таблицы, схемы, диаграммы;
– понимать текст, опираясь не только на содержащуюся в нем информацию, но и на жанр, структуру, выразительные средства текста;
– использовать различные виды чтения: ознакомительное, изучающее, поисковое, выбирать нужный вид чтения в соответствии с целью чтения;
– ориентироваться в соответствующих возрасту словарях и справочниках.

Выпускник получит возможность научиться:

– *использовать формальные элементы текста (например,подзаголовки, сноски) для поиска нужной информации;*
– *работать с несколькими источниками информации;*
– *сопоставлять информацию, полученную из нескольких источников.*

Работа с текстом:преобразование и интерпретация информации

Выпускник научится:

– пересказывать текст подробно и сжато, устно и письменно;
– соотносить факты с общей идеей текста, устанавливать простые связи, не показанные в тексте напрямую;
– формулировать несложные выводы, основываясь на тексте; находить аргументы, подтверждающие вывод;
– сопоставлять и обобщать содержащуюся в разных частях текста информацию;
– составлять на основании текста небольшое монологическое высказывание, отвечая на поставленный вопрос.

Выпускник получит возможность научиться:

– *делать выписки из прочитанных текстов с учетом цели их дальнейшего использования;*

– *составлять небольшие письменные аннотации к тексту, отзывы о прочитанном.*

Работа с текстом: оценка информации

Выпускник научится:

– высказывать оценочные суждения и свою точку зрения о прочитанном тексте;

– оценивать содержание, языковые особенности и структуру текста; определять место и роль иллюстративного ряда в тексте;

– на основе имеющихся знаний, жизненного опыта подвергать сомнению достоверность прочитанного, обнаруживать недостоверность получаемых сведений, пробелы в информации и находить пути восполнения этих пробелов;

– участвовать в учебном диалоге при обсуждении прочитанного или прослушанного текста.

Выпускник получит возможность научиться:

– *сопоставлять различные точки зрения;*

– *соотносить позицию автора с собственной точкой зрения;*

– *в процессе работы с одним или несколькими источниками выявлять достоверную (противоречивую) информацию.*

Формирование ИКТ-компетентности обучающихся (метапредметные результаты)

В результате изучения **всех без исключения предметов** на уровне начального общего образования начинается формирование навыков, необходимых для жизни и работы в современном высокотехнологичном обществе. Обучающиеся приобретут опыт работы с информационными объектами, в которых объединяются текст, наглядно-графические изображения, цифровые данные, неподвижные и движущиеся изображения, звук, ссылки и базы данных и которые могут передаваться как устно, так и с помощью телекоммуникационных технологий или размещаться в Интернете.

Обучающиеся познакомятся с различными средствами информационно-коммуникационных технологий (ИКТ), освоят общие безопасные и эргономичные принципы работы с ними; осознают возможности различных средств ИКТ для использования в обучении, развития собственной познавательной деятельности и общей культуры.

Они приобретут первичные навыки обработки и поиска информации при помощи средств ИКТ: научатся вводить различные виды информации в компьютер: текст, звук, изображение, цифровые данные; создавать, редактировать, сохранять и передавать медиасообщения.

Выпускники научатся оценивать потребность в дополнительной информации для решения учебных задач и самостоятельной познавательной деятельности; определять возможные источники ее получения; критически относиться к информации и к выбору источника информации.

Они научатся планировать, проектировать и моделировать процессы в простых учебных и практических ситуациях.

В результате использования средств и инструментов ИКТ и ИКТ-ресурсов для решения разнообразных учебно-познавательных и учебно-практических задач, охватывающих содержание всех изучаемых предметов, у обучающихся будут формироваться и развиваться необходимые универсальные учебные действия и специальные учебные умения, что заложит основу успешной учебной деятельности в средней и старшей школе.

Знакомство со средствами ИКТ, гигиена работы с компьютером

Выпускник научится:

– использовать безопасные для органов зрения, нервной системы, опорно-двигательного аппарата эргономичные приемы работы с компьютером и другими средствами ИКТ; выполнять компенсирующие физические упражнения (мини-зарядку);

– организовывать систему папок для хранения собственной информации в компьютере.

Технология ввода информации в компьютер: ввод текста, запись звука, изображения, цифровых данных

Выпускник научится:

– вводить информацию в компьютер с использованием различных технических средств (фото- и видеокамеры, микрофона и т. д.), сохранять полученную информацию, набирать небольшие тексты на родном языке; набирать короткие тексты на иностранном языке, использовать компьютерный перевод отдельных слов;

– рисовать (создавать простые изображения)на графическом планшете;

– сканировать рисунки и тексты.

Выпускник получит возможность научиться *использовать программу распознавания сканированного текста на русском языке*.

Обработка и поиск информации

Выпускник научится:

– подбирать подходящий по содержанию и техническому качеству результат видеозаписи и фотографирования, использовать сменные носители (флэш-карты);

– описывать по определенному алгоритму объект или процесс наблюдения, записывать аудиовизуальную и числовую информацию о нем, используя инструменты ИКТ;

– собирать числовые данные в естественно-научных наблюдениях и экспериментах, используя цифровые датчики, камеру, микрофон и другие средства ИКТ, а также в ходе опроса людей;

– редактировать тексты, последовательности изображений, слайды в соответствии с коммуникативной или учебной задачей, включая редактирование текста, цепочек изображений, видео- и аудиозаписей, фотоизображений;

– пользоваться основными функциями стандартного текстового редактора, использовать полуавтоматический орфографический контроль; использовать, добавлять и удалять ссылки в сообщениях разного вида; следовать основным правилам оформления текста;

– искать информацию в соответствующих возрасту цифровых словарях и справочниках, базах данных, контролируемом Интернете, системе поиска внутри компьютера; составлять список используемых информационных источников (в том числе с использованием ссылок);

– заполнять учебные базы данных.

Выпускник получит возможность *научиться грамотно формулировать запросы при поиске в сети Интернет и базах данных, оценивать, интерпретировать и сохранять найденную информацию; критически относиться к информации и к выбору источника информации.*

Создание, представление и передача сообщений

Выпускник научится:

– создавать текстовые сообщения с использованием средств ИКТ, редактировать, оформлять и сохранять их;

– создавать простые сообщения в виде аудио- и видеофрагментов или последовательности слайдов с использованием иллюстраций, видеоизображения, звука, текста;

– готовить и проводить презентацию перед небольшой аудиторией: создавать план презентации, выбирать аудиовизуальную поддержку, писать пояснения и тезисы для презентации;

– создавать простые схемы, диаграммы, планы и пр.;

– создавать простые изображения, пользуясь графическими возможностями компьютера; составлять новое изображение из готовых фрагментов (аппликация);

– размещать сообщение в информационной образовательной среде образовательной организации;

– пользоваться основными средствами телекоммуникации; участвовать в коллективной коммуникативной деятельности в информационной образовательной среде, фиксировать ход и результаты общения на экране и в файлах.

Выпускник получит возможность научиться:

– *представлять данные;*

– *создавать музыкальные произведения с использованием компьютера и музыкальной клавиатуры, в том числе из готовых музыкальных фрагментов и «музыкальных петель».*

Планирование деятельности, управление и организация

Выпускник научится:

– создавать движущиеся модели и управлять ими в компьютерно управляемых средах (создание простейших роботов);

– определять последовательность выполнения действий, составлять инструкции (простые алгоритмы) в несколько действий, строить программы для компьютерного исполнителя с использованием конструкций последовательного выполнения и повторения;

– планировать несложные исследования объектов и процессов внешнего мира.

Выпускник получит возможность научиться:

– *проектировать несложные объекты и процессы реального мира, своей собственной деятельности и деятельности группы, включая навыки робототехнического проектирования*

– *моделировать объекты и процессы реального мира.*

Предметные результаты

1. Формирование первоначальных представлений о единстве и многообразии языкового и культурного пространства России, о языке как основе национального самосознания.

2. Понимание обучающимися того, что язык представляет собой явление национальной культуры и основное средство человеческого общения; осознание значения татарского языка как языка межнационального общения.

3. Сформированность позитивного отношения к правильной устной и письменной речи как показателям общей культуры и гражданской позиции человека.

4. Овладение первоначальными представлениями о нормах русского языка (орфоэпических, лексических, грамматических, орфографических, пунктуационных) и правилах речевого этикета.
5. Формирование умения ориентироваться в целях, задачах, средствах и условиях общения, выбирать адекватные языковые средства для успешного решения коммуникативных задач при составлении несложных монологических высказываний и письменных текстов.
6. Осознание безошибочного письма как одного из проявлений собственного уровня культуры, применение орфографических правил и правил постановки знаков препинания при записи собственных и предложенных текстов. Владение умением проверять написанное.
7. Овладение учебными действиями с языковыми единицами и формирование умения использовать знания для решения познавательных, практических и коммуникативных задач.
8. Освоение первоначальных научных представлений о системе и структуре татарского языка: фонетике и графике, лексике, словообразовании (морфемике), морфологии и синтаксисе; об основных единицах языка, их признаках и особенностях употребления в речи;
9. Формирование умений опознавать и анализировать основные единицы языка, грамматические категории языка, употреблять языковые единицы адекватно ситуации речевого общения.

Содержание учебных предметов

Родной язык

1 КЛАСС

Добукварный период

Усвоение гигиенических требований при письме. Развитие мелкой моторики пальцев и свободы движения руки. Развитие умения ориентироваться на пространстве листа в тетради и на пространстве классной доски. Рабочая строка. Верхняя и нижняя линии рабочей строки. Письмо овалов и полуовалов Рисование бордюров. Письмо длинных прямых наклонных линий. Письмо короткой наклонной линии с закруглением вверху (влево). Письмо длинной наклонной линии с закруглением внизу (вправо). Письмо овалов больших и маленьких, их чередование. Письмо коротких наклонных линий. Восприятие слова как объекта изучения, материала для анализа. Наблюдение над значением слова. Различение слова и предложения. Работа с предложением: выделение слов, изменение их порядка.

Букварный период

Правильное начертание письменных прописных (заглавных) и строчных букв и их соединений. Письмо букв, буквосочетаний, слогов, слов, предложений с соблюдением гигиенических норм. Овладение разборчивым, аккуратным письмом. Письмо под диктовку слов и предложений, написание которых не расходится с их произношением. Усвоение приемов и последовательности правильного списывания текста. Овладение первичными навыками клавиатурного письма. Понимание функции небуквенных графических средств: пробела между словами, знака переноса.Восприятие слова как объекта изучения, материала для анализа. Наблюдение над значением слова. Общее представление о предложении. Смысловая и интонационная законченность предложения. Смысловая связь слов в предложении (по вопросам). Роль предложения в речевом общении. Постепенный переход на скорописное письмо. Знакомство с правилами правописания и их применение: 1) раздельное написание слов; 2) прописная (заглавная) буква в начале предложения, в именах собственных; 3) перенос слов по слогам; 4) знаки препинания в конце предложения.

Послебукварный период

Алфавит, правильное название букв алфавита. Списывание текста. Оформление предложений в тексте.

После курса «Обучение грамоте» начинается раздельное изучение татарского языка и литературного чтения. Обобщение, систематизация, закрепление знаний, умений и навыков, приобретённых в процессе обучения грамоте.

Татарский язык

Звуки и буквы

Звуки речи. Гласные звуки и их буквенные обозначения. Твёрдые и мягкие гласные звуки, парность-непарность гласных звуков. Различение гласных и согласных звуков, звонких и глухих согласных. Парные и непарные согласные звуки (буквы). Деление слов на слоги и определение их количества. Перенос слов по слогам. Классификация слов по количеству слогов. Нахождение и исправление ошибок, допущенные при делении слов на слоги.

Синтаксис

Выделение слов и предложений. Разные по цели высказывания предложения, знаки препинаний при них. Употребление прописной буквы в начале предложения. Понятие о главных членах предложения. (без введения терминологии).

Морфология

Группировка слов по частям речи. Различение слова и обозначаемого им предмета. Значение слова. Слова, называющие предметы. Слова, называющие действия. Слова, называющие признаки. Служебные слова. (без введения терминологии). Имена собственные, употребление заглавной буквы в именах собственных.

Орфография

Ознакомление с правилами орфографии: написание буквы э (е) в словах; написание букв о и ө в первом слоге татарских слов. Буквы е, ю, я. Твердый (ъ) и мягкий (ь) знаки. Твердые согласные [гъ], [къ] их буквенные обозначения ; Сонорные согласные [м], [н] [ң]; Согласные [в], [w] и их буквенные обозначения.

Развитие речи

Письмо под диктовку и переписывание текста на изученное правило. Составление предложений из предложенных слов. Составление небольшого письменного текста на основе просмотренной картины (рисунка) или видеозаписи, с привлечением увиденного (услышанного) материала.

Письмо по памяти загадок, пословиц, стихотворений.

2 КЛАСС

Фонетика и орфоэпия

Звуки и буквы. Гласные и согласные. Твердые и мягкие гласные. Сингармонизм. Буквы, обозначающие на письме согласные звуки. Различение звуков и букв. Гласные звуки.

Слог. Деление слов на слоги. Перенос слов. Правила переноса слов с одной строки на другую.

Согласные глухие и звонкие, парные и непарные. Буквы, обозначающие на письме согласные звуки. Специфичные звуки татарского языка [w], [гъ], [къ], [х], [ч]; [ж], [ң], [h].

Правописание слов с буквами [я], [ю], [е]. Озвончение глухих. Соседство двух одинаковых согласных.

Правописание и произношение слов с [ъ], [ь].

Графика

Татарский алфавит: правильное название букв, знание их последовательности. Умение пользоваться алфавитом при работе со словарями.

Слово

Корень слова. Однокоренные слова. Аффиксы. Особенности образования слов.

Слова, выражающие предмет. Нарицательные и собственные имена существительные. Написания с прописной буквы имен, фамилий людей, кличек животных, названий городов, рек, деревень, улиц.

Слова, выражающие действие. Значение и употребление в речи.

Слова, обозначающие признаки предметов. Употребление прилагательных в предложении. Особенности синтаксической связи между прилагательным и существительным в татарском языке.

Предложение

Слово, словосочетание и предложение. Составление словосочетаний и предложений.Распространенные и нераспространенные предложения. Главные члены предложения. Порядок слов в предложении. Виды предложений по цели высказывания. Особенности произношения.

Развитие связной речи

Последовательность предложений в тексте. Определение темы и основной мысли текста.Разделение текста на части и наименование.

Составление рассказа по картине и опорным словам. Воспроизведение (пересказ) текста в соответствии с предложенным заданием.

Учить стихотворения, пословицы и загадки наизусть. Употребление слов вежливости в речи.

3 КЛАСС

Лексика. Слово

Слово и его лексическое значение. Однозначные и многозначные слова, их различение. Прямое и переносное значение слова, употребление в собственной речи. Заимствованные слова в татарском языке. Синонимы и антонимы, омонимы: использование в речи. Словарное богатство татарского языка. Словари татарского языка: толковый словарь татарского языка, словари синонимов, антонимов, омонимов и их использование в учебной деятельности и повседневной жизни.

Состав слова и словообразование

Понятие об однокоренных словах, их отличия от синонимов и омонимов. Однокоренные слова и различные формы одного и того же слова.

Выделение и определение значимых частей слова: корня слова и аффикса. Понятие о словообразовательных и словоизменяющих аффиксах. Разбор слова по составу. Выполнение упражнений с элементами словообразовательного анализа.

Разные способы проверки правописания слов: изменение формы слова; подбор однокоренных слов; использование орфографического словаря.

Морфология

Понятие о частях речи.

Имя существительное. Значение и употребление. Формы единственного и множественного числа. Правописание аффиксов множественного числа. Названия и вопросы падежей. Склонение имен существительных. Выполнение упражнений на морфологический анализ существительных.

Глагол. Значение глагола и употребление в речи. Положительная (утвердительная) и отрицательная формы глаголов. Спряжение глаголов. Формы настоящего, прошедшего и будущего времени изъявительного наклонения. Правописание аффиксов будущего времени изъявительного наклонения: -ар, -әр, -ыр, -ер, -р, -ачак, -әчәк, -ячак, -ячәк(практическое овладение).

Морфологический анализ глаголов.

Имя прилагательное. Значение и употребление в речи. Степени сравнений имен прилагательных: положительная, сравнительная, превосходная, уменьшительная. Правописание аффиксов сравнительной степени: - рак, -рәк и частиц в превосходной степени.

Местоимение. Общее представление о местоимении. Личные местоимения, значение и употребление в речи. Личные местоимения 1, 2, 3-го лица, единственного и множественного числа. Склонение личных местоимений

Частицы.Приемы и способы различия частиц *да, дә, та, тә* от аффиксов местно-временного падежа *–да, -дә, -та, -тә*. Правописание частиц.

Послелоги, их значение в речи. Употребление послелогов с именами существительными и местоимениями в разных падежах.

Синтаксис

Предложение. Разновидности предложений по цели высказывания (повествовательные, вопросительные и побудительные). Знаки препинания в конце предложения: точка,вопросительный и восклицательный знаки. Интонационные особенности повествовательных, побудительных, вопросительных и восклицательных предложений(практическоеусвоение).

Понятие о главных и второстепенныхчленах предложения. Подлежащее и сказуемое. Установление связи словв предложении. Порядок слов в предложении.Понятие о нераспространенных и распространенных предложениях.

Словосочетание. Сходствои различие предложения, словосочетания, слова.Различение главного и зависимого слова в словосочетании.

Развитие речи

Текст.Определять тему, основную мысль текста, делить его на абзацы. Особенности описательного, повествовательного текста.

Знакомство с речевым этикетом.

4 КЛАСС

Слово и его значение (лексика)

Связь формы и значения слова. Лексика как раздел науки о языке, изучающий лексические значения слов. Однозначные и многозначные слова. Омонимы. Синонимы. Антонимы. Употребление слов в речи (тексте) в переносном значении. Сведения о заимствованиях в татарском языке. Представление о фразеологизмах. Татарско- русский, русско- татарский , орфографический словари. Представление о способах толкования лексических значений слов при работе со словарями разных типов: толковыми, синонимов, антонимов.

Слово и его строение (состав слова)

Углубление представлений о морфемном составе слова. Определение корня слова и аффикса. Понятие о словообразовательных аффиксах. Выполнение упражнений с элементами словообразовательного анализа.

Сложные слова (кушма сүзләр), парные слова (парлы сүзләр),тезмә сүзләр.

Значения и роль окончаний в словах.

Слово как часть речи (морфология)

Имя существительное

Имя существительное, его значение и употребление в речи. Вопросы имен существителных. Определение имен существительных, отвечающих на вопросы кем? нәрсә? Собственные и нарицательные имена. Формы единственного и множественного числа. Названия и вопросы падежей. Склонение имен существительных. Имена с аффиксами притяжательности (-ым/-ем/-м/-ың/-ең/-ң/-ы/-ыбыз/-ыгыз/-егез/-лары/-еләре/ләре).Имя существительное в роли подлежащего, в роли второстепенных членов предложения. Морфологический разбор имён существительных.

Глагол

Значение глагола и употребление в речи. Определение глаголов, отвечающих на вопросы *нишли?* (что делает?), *нишләде?* (что делал?что сделал?), *нишләр?* (что будет делать?). Глаголы повелительного и изъявительного наклонения .Спряжение глаголов. Спряжение глаголов изъявительного наклонения настоящего, прошедшего и будущего времени. Формы настоящего, прошедшего и будущего времени. Изменение глаголов по временам. Спряжение глаголов повелительного наклонения настоящего, прошедшего и будущего времени. Утвердительная и отрицательная формы глаголов. Глаголы, близкие и противоположные по смыслу. Роль глаголов в предложениях. Выполнение упражнений на морфологический анализ глаголов.

Имя прилагательное

Имя прилагательное: его значение и употребление в речи. Вопросы прилагательных, выражение различных признаков предметов. Степени сравнений имен прилагательных. Роль имён прилагательных в предложениях. Имя прилагательное в роли сказуемого, в роли второстепенных членов предложения. Имена прилагательные, близкие и противоположные по смыслу. Значение и употребление в речи. Выполнение упражнений на морфологический анализ имен прилагательных.

Местоимение

Понятие о местоимениях. Наблюдение над особенностью значения местоимений — обозначать предмет, лицо, не называя, а лишь указывая на них. Личные местоимения: значение и употребление в речи, формы единственного и множественного числа, склонение личных местоимений.

Вопросительные местоимения. Различение падежных форм личных и вопросительных местоимений. Роль местоимений в предложениях. Значение и употребление в речи.

Имя числительное

Имя числительное**,** его значение, вопросы. Количественные и порядковые числительные. Синтаксические функции числительных.

Особенности синтаксической связи между числительным и существительным в татарском языке. Значение и употребление в речи. Морфологический разбор имен числительных.

Наречие

Наречие, его значение, вопросы . Грамматические признаки наречия. Роль наречий в предложении и тексте.

Служебные части речи

Частицы *да, дә, та, тә, гына, генә, кына, кенә, ук, үк, ич, бит*., *ич,ла-лә, ләбаса-лабаса.*Правописание частиц.

Союзы *кадәр,хәтле,чаклы,шикелле,өчен,таба,белән,аша.* Союзные слова *ас,өс,эч,тыш,арт,ал,ян,урта,кырый,буй,төп,ара,тирә.*Ихправописание.

Углубление представлений о роли служебных частей речи: *выражение различного рода отношения между знаменательными частями речи (пространственные, причинные, цели — предлоги, союзы), оттенки значений и чувств (вопроса, уточнения, восхищения, отрицания — частицы).*Наблюдение над ролью предлогов и союзов в составе словосочетаний, союзов в составе сложных предложений.

Синтаксис

Словосочетание и предложение в татарском языке, порядок слов в них. Значения словосочетаний: предмет и его признак, действие и предмет, с которым оно связано. Главные члены предложения. Выражение подлежащего существительными и личными местоимениями. Выражение сказуемого глаголами изъявительного наклонения и прилагательными. Нераспространенные и распространенные предложения. Второстепенные члены предложения. Выражение определения прилагательными. Предложения с однородными членами без союзов и с союзами *һәм, ә, ләкин, әмма*. Использование интонации перечисления в предложениях с однородными членами. Предложения, осложнённые обращениями, интонация и знаки препинания при них. Понятие о простых и сложных предложениях. Различение простых и сложных предложений.

Текст. Развитие речи

Текст. Признаки текста. Смысловое единство предложений в тексте. Заглавие текста. План текста. Составление планов к данным текстам. Создание собственных текстов по предложенным планам. Типы текстов: описание, повествование, рассуждение, их особенности. Знакомство с основными видами изложений и сочинений: изложения подробные и выборочные, изложения с элементами сочинения; сочинения-повествования, сочинения-описания, сочинения-рассуждения. Нормы речевого этикета в ситуациях учебного и бытового общения (приветствие, прощание, извинение, благодарность, обращение с просьбой).Практическое овладение устными монологическими высказываниями на определенную тему.

Укыту - тематик планлаштыру

1 класс

№	Программа бүлеге	Сәгать саны
1.	Әзерлек чоры	8
2.	Әлифба чоры	54
3.	Сүз һәм җөмлә	9
4.	Авазлар һәм хәрефләр	8
5.	Алфавит	3
6.	Сүз байлыгы	9
7.	Уку елында өйрәнгәннәрне ныгыту	8
	Барлыгы:	99

2 нче сыйныф

№	**Бүлек һәм темаларның аталышы**	**Сәгатьләр саны**
1	Авазлар һәм хәрефләр	21
2	Алфавит	6
3	Сүз	35
4	Җөмлә	24
5	Бәйләнешле сөйләм	9
6	Кабатлау	10
	Барлыгы	105 сәгать

3 нче сыйныф

Төп темалар	Программада сәгать саны
Үткәннәрне кабатлау . Хәреф һәм аваз турында төшенчә	12
Лексика	9
Сүз төзелеше	11
Сүз төркемнәре. Исем	12
Фигыль	8
Сыйфат	13

Алмашлык	9
Кисәкчә	10
Бәйлек	6
Җөмлә	23
Текст	16
Кабатлау	11
Барлыгы	140

4 нче сыйныф

№	Төп темалар	Программада сәгать саны
1	Лексика	8
2	Фонетика	8
3	Сүз ясалышы	9
4	Сүз төркемнәре. Исем	15
6	Фигыль	13
7	Сыйфат	7
8	Алмашлык	7
9	Кисәкчә	2
10	Бәйлек	3
11	Рәвеш	5
12	Җөмлә	15
12	Текст	9
13	Кабатлау	4
	Барлыгы	105

Дәреслекләр

1. Татар теле. 1 сыйныф. Татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек.З.И.Җамалетдинова. Казан: Татарстан китап нәшрияты. 2014 Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган.
2. Татар теле. 2 сыйныф. Татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек.З.И.Җамалетдинова. Казан: Татарстан китап нәшрияты. 2017 Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган.
3. Татар теле. 3 сыйныф. Татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек.З.И.Җамалетдинова. Казан: Татарстан китап нәшрияты. 2013 Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган.
4. Татар теле. 4 сыйныф. Татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек.З.И.Җамалетдинова. Казан: Татарстан китап нәшрияты. 2014 Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган.

Календарь – тематик планлаштыру

Класс: 1
Сәгать саны: 99
Количество часов: 99
Барлыгы: 99, атнага 3 сәгать
Всего: 99, в неделю 3 часа
Дәреслек:
1. З.И.Җамалетдинова “Татар теле” Дүртьеллык башлангыч татар мәктәбенең 1 нче сыйныфы өчен дәреслек. 2014. Казан: “Мәгариф” нәшрияты. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган.
2. Р.Р. Шәмсетдинова, И.Х. Мияссарова, Ф.Ш. Гарифуллина.

№	Дәреснең темасы	Сәгать саны	Үткәрү вакыты		Искәрмә
			План	Факт	
1	Нокталар кую һәм туры сызыклар. Телдән аралашуның максатларын аңлау. Язганда тиешле гигиена таләпләрен үтәү. Усвоение гигиенических требований при письме. Развитие мелкой моторики пальцев и свободы движения руки.	1			
2	Астан элмәкле туры сызыклар.Диалогик һәм монологик сөйләмдә катнашу, аерым темалар буенча әңгәмә кору.Астан элмәкле туры сызыклар. Элементы букв: письмо короткой наклонной линии с закруглением вверху (влево).	1			
3	Өстән элмәкле туры сызыклар.Фикерне телнең орфоэпик һәм интонацион нормаларын саклап җиткерү; сөйләм әдәбе үрнәкләрен дөрес куллану. Письмо длинной наклонной линии с закруглением внизу (вправо). Развитие умения ориентироваться на пространстве листа в тетради и на пространстве классной доски	1			
4	Өске һәм аскы яктан элмәкле авыш сызыклар язу.	1			

	Письмо овалов больших и маленьких,ихчередование. Рабочаястрока.				
5	Озын һәм кыска ябык элмәкләр язу. Письмо овалов больших и маленьких, их чередование. Развитие умения ориентироваться на пространстве листа в тетради и на пространстве классной доски. Рабочая строка. Письмо короткой наклонной линии с закруглением вверху (влево). Письмо длинной наклонной линии с закруглением внизу (вправо). Письмо овалов больших и маленьких, их чередование.	1			
6	Сул яктан астан, уң яктан өстән түгәрәкләнгән кыска һәм озын сызыклар язу. Верхняя и нижняя линии рабочей строки. Письмо овалов и полуовалов Рисование бордюров. Письмо коротких наклонных линий. Восприятие слова как объекта изучения, материала для анализа.	1			
7	Овал формасындагы язу. Письмо овалов больших и маленьких, их чередование. Письмо коротких наклонных линий.	1			
8	Авазлар. Хәреф һәм аваз турында төшенчә. Юл а хәрефен язу. Букварный период. Правильное начертание письменных прописных строчных букв и их соединений. Письмо строчной букв а ,	1			
9	Баш А хәрефен язу. Барлык баш һәм юл хәрефләренең язылышы һәм аларны тоташтыруның төп сызыклары белән танышу һәм каллиграфик дөрес язу. Әйтелеше белән язылышы арасында аерма булмаган сүзләрне, җөмләләрне диктант итеп язу. Җөмлә башын баш хәрефтән язу. Җөмләнең баш кисәкләре турында төшенчә (термин бирелми). Правильное начертание письменных прописных заглавных букв и их соединений. Письмо заглавной букв А	1			
10	Баш һәм юл хәрефләренең язылышын үзләштерү. Юл һәм баш ә, Ә хәрефләрен язу. Башта язмача, аннары басмача үрнәкләрдән сүзләр, җөмләләр күчереп язу. Клавиатурада язуның беренче күнегүләре. Сүзләр арасында ара калдыру, бүлү тамгасы. Сүзләрне өйрәнү объекты, анализ материалы итеп кабул итү. Письмо строчной и заглавной букв ә,Ә	1			
11	Аваз һәм хәрефне аеру. Юл һәм баш ы, Ы хәрефләрен язу. Сүзнең мәгънәсен күзәтү. Сүзләрне анализлау күнекмәсе. Җөмлә турында күзаллау.Җөмлә чикләрен таба	1			

	белү.Язуда өч төрле (аскы, урта, өске) тоташтыру алымы. Авазларны сүздә тиешле язма хәрефләр белән күрсәтү. Письмо строчной и заглавной букв ы, Ы				
12	Сузык һәм тартык авазларны аеру. Юл э хәрефен язу. Письмо строчной буквы , э. Гласные и согласные буквы.	1			
13	Язганда тиешле гигиена таләпләрен үтәү. Кул һәм бармак мускулларының җитез һәм ритмик хәрәкәт итүләренә ирешү. Баш Э хәрефен язу. Письмо заглавной буквы ,Э,	1			
14	Нечкә сузык авазлар. Юл и хәрефен язу. Письмо строчной буквы и, Мягкие согласные звуки	1			
15	Калын һәм нечкә сузык авазлар. Баш И хәрефен язу. Письмо заглавной буквы, И. Мягкие и твердые согласные звуки	1			
16	Сузык аваздан гына торган сүзләр. Юл у хәрефен язу. Җөмләдә сүзләрнең мәгънәви бәйләнеше (сораулар буенча).Телдән сөйләмдә җөмләнең роле. Дөрес язу кагыйдәләре белән танышу һәм аларны дөрес куллану: 1) сүзләрне аерым язу; 2) җөмлә башында, Письмо строчной буквы у	1			
17	Калын сузык авазлар, аларның хәрефләре. Баш У хәрефен язу. Письмо заглавной буквы У, Твердые согласные звуки.	1			
18	Калын һәм нечкә сузыклар, аларны хәрефләр белән белдерү. Юл ү хәрефен язу. Письмо строчной буквы ү,. Мягкие и твердые согласные звуки	1			
19	Бер яки берничә авазы белән аерыла торган сүзләрне чагыштыру.Баш Ү хәрефен язу. Письмо заглавной буквы Ү	1			
20	Овал формасындагы язу. Юл о хәрефен язу. Письмо строчной буквы, о,	1			
21	Калын сузык авазларны ишетү һәм язу. Баш О хәрефен язу. Письмо заглавной букв, О.	1			
22	Дөрес язу кагыйдәләре һәм аларның кулланылышы белән таныштыру: о, ө хәрефләренең татар сүзләренең беренче иҗегендә генә язылуы . Юл, баш ө, Ө хәрефләрен язу. Письмо строчной и заглавной букв ө,Ө,	1			
23	Сузык һәм тартык авазлар. Әйтелгән сүздән аерым сузык яки тартык авазны ишетеп,	1			

	аерып алу.Н, н хәрефләрен язу. Письмо строчной и заглавной букв н, Н . Различение гласных и согласных звуков, звонких и глухих согласных.				
24	Сүз һәм аның лексик мәгънәсе. Сүзләрнең мәгънә ягыннан төрләрен күзәтү. Сүз һәм җөмләне аеру. Сүзләрнең аерым язылуы Л, л хәрефләрен язу. Письмо строчной и заглавной букв л, Л Слово и лексическое значение	1			
25	Басымның лексик мәгънә билгеләүдә әһәмияте. М, м хәрефләрен язу. Письмо строчной и заглавной букв м, М	1			
26	Сүзләрдә басымлы һәм басымсыз сузык авазларны табу. Баш һәм юл Р,р хәрефләренең язылышын үзләштерү. Сүздәге хәрефләрне, аларны тоташтырган сызыкларын өзмичә ритмик язуны булдыру, дәфтәр юлларына хәрефләрне һәм сүзләрне, тигез ара калдырып, тигез, дөрес урнаштыру. Письмо строчной и заглавной букв р, Р	1			
27	Дөрес күчереп язу алымнарын һәм эзлеклелеген үзләштерү. ң хәрефен язу. Письмо строчной буквы. Сонорные гласные [ң].	1			
28	Й хәрефе булган сүзләрне дөрес уку һәм күчереп, ишетеп язу. язу Юл й хәрефен. Письмо букв й,Й. Роль предложения в речевом общении. Постепенный переходнаскорописное письмо.	1			
29	Баш Й хәрефен язу. Җөмлә белән эш: аерым сүзләрне табу, аларның урнаштыру тәртибен үзгәртү. Й хәрефе булган сүзләрне дөрес уку һәм күчереп, ишетеп язу. Юл һәм баш й, Й хәрефләрен язу. Сүздәге хәрефләрне, аларны тоташтырган сызыкларын өзмичә ритмик язуны булдыру, дәфтәр юлларына хәрефләрне һәм сүзләрне, тигез ара калдырып, тигез, дөрес урнаштыру. Письмо букв й,Й. Роль предложения в речевом общении. Постепенный переходнаскорописное письмо.	1			
30	Сүздәге авазларның санын һәм эзлеклелеген билгеләү. Я хәрефенең кулланылышы. Я,я хәрефләрен язу. Письмо строчной и заглавной букв я, Я	1			
31	Ю хәрефенең үзенчәлеген гамәли үзләштерү. Ю хәрефенең кулланылышы. Юл ю хәрефен язу. Письмо строчной буквы ю,	1			
32	Җөмләнең башын һәм азагын дөрес күрсәтү. Баш Ю хәрефен язу. Письмо заглавной буквы, Ю	1			

33	Е-ё, ю, я хәрефләренең кулланылышы. е хәрефенең үзенчәлеген гамәли үзләштерү. Юл е хәрефен язу. Письмо строчной буквы е,	1			
34	Баш Е хәрефен язу. Янәшә тартыклы сүзләр. Письмо заглавной буквы Е	1			
35	Яңгырау авазларны аеру, аларның парларын билгеләү. Д, д хәрефләрен язу. Письмо строчной и заглавной букв д, Д	1			
36	Баш Т,т хәрефләрен язу.Әйтелеше белән язылышы арасында аерма булмаган сүз һәм җөмләләрне ишеткәнчә язу. Письмо строчной и заглавной букв т, Т	1			
37	Җөмлә башындагы сүзне баш хәреф белән язу, җөмлә ахырында нокта, сорау һәм өндәү билгеләрен дөрес кую. Юл з хәрефен язу. Письмо строчной буквы з,	1			
38	Ялгызлык исемнәре булган җөмләләрне тактадан уку һәм күчереп язу. Баш З хәрефен язу. Письмо заглавной буквы, З	1			
39	Баш һәм юл хәрефләренең язылышын үзләштерү. С,с хәрефләрен язу Письмо строчной и заглавной букв с,С	1			
40	Бер яки берничә хәрефе белән аерыла торган сүзләрне чагыштыру. Юл г хәрефен язу. Сүзләрне ишетеп язу. Письмо строчной буквы г,	1			
41	Баш Г хәрефен язу. Кеше исемнәрендә баш хәреф. Письмо заглавной буквы Г. Заглавная буква в именах людей	1			
42	Татар телендәге кайбер хәрефләрнең ике авазга билге булып йөрүе. Юл к хәрефен язу. Письмо строчной буквык	1			
43	Елга исемнәрендә баш хәреф. Баш К хәрефен язу. Письмо заглавной буквы К. Заглавная буква в названиях рек.	1			
44	Юл в хәрефен язу. Сүзләрне ишетеп һәм әйтеп язу. Письмо строчной буквыв	1			
45	Җөмлә, сүзтезмә һәм сүзләрне аеру, аларның охшаш һәм аермалы якларын аңлау. Баш В хәрефен язу.	1			

	Письмо заглавной буквы В				
46	Юл ф хәрефен язу. Сүз басымын ишетеп билгеләү. Письмо строчной буквыф	1			
47	Шәһәр исемнәрендә баш хәреф. Баш Ф хәрефен язу. Письмо заглавной буквы Ф. Заглавная буква в названиях городов	1			
48	Яңгырау һәм саңгырау тартык авазларны аеру. Юл б хәрефен язу. Письмо строчной буквы б. Глухие и звонкие согласные звуки	1			
49	Парлы һәм парсыз авазларны билгеләү. Баш Б хәрефен язу. Письмо заглавной буквы Б. Парные, непарные согласные звуки	1			
50	Сүзләрне юлдан-юлга күчерү билгесе кую. Юл п хәрефен язу. Письмо строчной буквыф	1			
51	Сузык һәм тартыкларны аера белү. Баш П хәрефен язу. Письмо заглавной буквы П. Согласные и гласные звуки	1			
52	Юл ж баш Ж хәрефләрен язу. Сүзләрне ишетеп һәм әйтеп язу. Письмо заглавной и строчной буквж,Ж	1			
53	Иҗек, иҗек калыплары.Сүзләрне иҗекләргә бүлү, сүз басымын билгеләү. Юл һәм баш ш Ш хәрефләрен язу. Письмо заглавной и строчной букв ш, Ш. Деление слова на слогов	1			
54	Юл җ хәрефен язу. Калын һәм нечкә сүзләр. Баш Җ хәрефен язу. Җөмләнең башын һәм азагын дөрес күрсәтү. Письмо заглавной и строчной букв ж,Ж. Твердые и мягкие слова.	1			
55	Ч,ч хәрефләрен язу.. Предметны атаган сүзләрне язу. Шәһәр, урам исемнәрендә баш хәреф. Письмо заглавной и строчной букв ч, Ч. Заглавнаябуква в названиях городов, улиц	1			
56	Х, х хәрефләрен язу.Әйтелеше белән язылышы арасында аерма булмаган сүз һәм җөмләләрне ишеткәнчә язу. Шәһәр исемнәрендә баш хәреф. Письмо заглавной и строчной букв х, Х. Заглавная буква в названиях городов	1			
57	Әйтелеше язылышына туры килгән сүзләрне ишетеп язу. Һ, һ хәрефләрен язу. Гигиена нормаларын саклап, хәрефләр, иҗекләр, сүзләр һәм җөмләләр язу	1			

	Письмо заглавной буквы П				
58	Сүзне, җөмләне, текстны схема яки модель итеп күрсәтү. Юл һәм баш Щ щ хәрефләрен язу Письмо заглавной и строчной букв Щ, щ	1			
59	Ц, ц хәрефләрен язу. Авазга өйрәнелгән күләмдә характеристика бирү. Письмо строчной и заглавной букв Ц, ц	1			
60	Нечкәлек (ь) һәм калынлык (ъ) билгеләренең кулланылышы. Сүзләрне иҗекләргә бүлү һәм юлдан-юлга иҗекләп дөрес күчерү Твердый (ъ) и мягкий(ь)знаки. Усвоение приемов и последовательностиправильного списывания текста. Овладение первичными навыками клавиатурного письма.	1			
61	Хәрефләрне тактлап язу Закрепление технологии написания письменных букв	1			
62	Хәрефләрне тактлап язуны ныгыту Закрепление технологии написания письменных букв	1			
63	Үтелгәннәрне ныгыту. Закрепление пройденного	1			
64	Сүз һәм җөмлә. Сүзләр. Слово и предложение. Слова	1			
65	Сүз нәрсәне белдерә? Сүз һәм аның лексик мәгънәсе Что обозначает слово? Слово и лексическое значение	1			
66	Җөмләдә сүзләрне урынлы куллану. Сүзләрнең мәгънә ягыннан төрләрен күзәтү. Предложение. Общее представление о предложении. Смысловая и интонационная законченность предложения. Смысловая связь слов в предложении (по вопросам).	1			
67	Җөмләдә сүзләрне урынлы куллану темасын кабатлау. Сүз һәм җөмләне аеру. Предложение. Общее представление о предложении. Смысловая и интонационная законченность предложения. Смысловая связь слов в предложении (по вопросам).	1			
68	Җөмләдә эш- хәрәкәтне белдергән сүзләр. Значение слова. Слова, называющие предметы. Слова, называющие действия.	1			

69	Сүзләрне юлдан юлга күчерү. Слог.Перенос слов с одной строки на	1			
70	Җөмлә төзү. Составить предложение	1			
71	Җөмләдә сүзләрнең урнашу тәртибе	1			
72	Үтелгән темалар буенча кабатлау. Үз-үзеңне тикшер. Закрепление	1			
73	Нәрсә ул аваз һәм хәреф? Что такое звук и буква?	1			
74	Сузык авазлар. Аларның хәрефләре Гласные звуки	1			
75	Ө, ө, э хәрефләре Буквы ӛ- е Орфография. Ознакомление с правилами орфографии: написание букв о и ӛ в первом слоге татарских слов.	1			
76	Я, ю, е хәрефләре Буквы е, ю, я.	1			
77	Сүзнең иҗекләргә бүленеше Деление слова на слоги	1			
78	Калын һәм нечкә сузыклар Твердые и мягкие гласные звуки	1			
79	Яңгырау һәм саңгырау тартыклар. Звонкие и глухие согласные	1			
80	Парлы һәм парсыз тартыклар Парные и непарные согласные звуки	1			
81	Нәрсә ул алфавит? Алфавиттагы хәрефләрнең исемен дөрес әйтү. Алфавит, правильное название букв алфавита.	1			
82	Сүзлекләрдә алфавитны куллану. Хәрефләрнең урнашу тәртибен белү. Алфавит, правильное название букв алфавита. Списывание текста	1			
83	Сүзләрне алфавит тәртибендә язу. Алфавиттан файдалана белү. Алфавит, правильное название букв алфавита. Списывание текста	1			
84	Сүз байлыгы.Сүзнең әйтелеше Словарный запас	1			

85	Авазлар һәм сүз. Звуки и слова	1			
86	Сүз басымы Ударение	1			
87	Предметны белдергән сүзләр Значение слова. Слова, называющие предметы	1			
88	Контроль күчереп язу Контрольное списывание	1			
89	Предметның эш- хәрәкәтен белдергән сүзләр. Слова, называющие действия предмета	1			
90	Предметның төрле билгеләрен белдергән сүзләр	1			
91	Кеше исемнәре һәм фамилияләр. Хайван кушаматлары. Шәһәр, авыл, елга исемнәрендә баш хәреф Заглавная буква в именах, фамилиях людей, названиях городов, сел, рек, озер. Развитие речи. Письмо под диктовку и переписывание текста на изученное правило.	1			
92	Контроль күчереп язу. Контрольное списывание	1			
93	Уку елында өйрәнгәннәрне ныгыту Закрепление	1			
94	“Сүз һәм җөмлә” темасын кабатлау. Повторить тему “Слово и предложение”	1			
95	“Аваз һәм хәреф” темасын кабатлау Повтоить тему “ Звуки и буквы”	1			
96	“Предметны белдергән сүзләр” темасын кабатлау Повторить тему “Слова, называющие признаки.»	1			
97	“Предметның төрле билгеләрен белдергән сүзләр” темасын кабатлау Повторить тему “Слова обозначающие разные признаки предмета”	1			
98	Кеше исемнәре һәм фамилияләр. Хайван кушаматлары. Шәһәр, авыл, елга исемнәрендә баш хәреф темасын кабатлау. Повторение тему “Заглавная буква в именах, фамилиях людей, названиях городов, сел, рек, озер.	1			
99	Йомгаклау. Ел буе үтелгәннәрне кабатлау Повторение изученного. Закрепление	1			

“Туган тел” фәненнән календарь- тематик планлаштыру

Барлыгы105 сәгать**; атнага**3 сәгать**;**

Дәреслек: Татар теле. 2 сыйныф. Татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек.З.И.Җамалетдинова. Казан: Татарстан китап нәшрияты. 2017 . Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган.

№	**Бүлек һәм дәрес темасы**	Сәг.	Дата		Искәрмә
			План	Факт	
1	**Авазлар һәм хәрефләр** Авазлар һәм хәрефләр.Звуки и буквы.	1			
2	Сузык авазлар. Гласные звуки.	1			
3	Тартык авазлар. Согласные звуки	1			
4	Тартык авазларны тану. Распознавание согласных звуков.	1			
5	Бертөрле тартыкның янәшә килүе. Слова с удвоенными согласными	1			
6	Иҗек. Слог	1			
7	Сүзләрне юлдан-юлга күчерү Перенос слов	1			
8	Сүздә аваз һәм хәреф саны.Количество звуков и букв в слове	1			
9	Сүздә аваз һәм хәреф санын билгеләү Определение количества гласных и букв в слове	1			
10	Калын һәм нечкә сузыклар. Мягкие и твѐрдые гласные звуки	1			
11	Е, ю, я хәрефләренең ике аваз белдергән очраклары.Слова с буквами [я], [ю], [е]. Озвончение глухих.	1			
12	Е, ю, я хәрефләренең ике аваз белдергән очракларының язылышы.Правописание слов с буквами [я], [ю], [е]. Озвончение глухих.	1			
13	Контроль эш. Кереш. Авазлар һәм хәрефләр.Входная контрольная работа. Звуки и буквы	1			
14	Ъ, ь хәрефләре. Буквы ъ, ь	1			
15	Ъ, ь хәрефләренең аеру билгесе буларак кулланылуы.Правописание и произношение слов с [ъ], [ь].	1			
16	Контроль күчереп язу. Көз. **Контрольное списывание**	1			
17	Авазларның һәм сүз басымының мәгънә аеруда катнашы.Обнаружение звуков речи с ударением и безударными гласными.	1			
18	Баш һәм юл хәрефләрен дөрес куллану.Правильное использование заглавных и прописных букв	1			
19	Баш һәм юл хәрефләрен дөрес куллануга күнегүләр.Правильное использование заглавных и	1			

	прописных букв. Повторение.				
20	Грамматик биремле диктант. Кызлар гөлләр үстерә.**Диктант с грамматическим заданием**	1			
21	Хаталар өстендә эш.Работа над ошибками	1			
22	**Алфавит** Алфавит.	1			
23	Алфавитны куллану.Использование алфавита	1			
24	Беренче хәрефенә карап сүзләрне алфавит тәртибендә урнаштыру.Умение пользоваться алфавитом	1			
25	Беренче хәрефенә карап сүзләрне алфавит тәртибендә урнаштыруга күнегүләр эшләү.Размещение слов в алфавитном порядке	1			
26	Контроль күчереп язу. Сыерчык.**Контрольное списывание**	1			
27	Хаталар өстендә эш.Работа над ошибками	1			
28	**Сүз** Сүз – предмет, хәрәкәт, билге атамасы.Слово-предмет, действие, признак предмета	1			
29	Сүзнең атау функциясен сораулар ярдәмендә билгеләү.Определение функции слова с помощью вопросов.	1			
30	Сүзнең атау функциясен сораулар ярдәмендә билгеләүгә күнегүләр эшләү. Определение функции слова с помощью вопросов. Повторение	1			
31	Сүз һәм сүзтезмә.Слово и словосочетание	1			
32	Сүз һәм сүзтезмәне табуга күнегүләр.Упражнения на слово и словосочетание	1			
33	Сүзтезмә һәм җөмләләр.Словосочетание и предложение.	1			
34	Әйтү максаты буенча җөмлә төрләре.Виды предложений по цели высказывания.	1			
35	Ирекле диктант. Кышкы көн.**Свободный диктант**	1			
36	Тамыр һәм кушымча.Корень и окончания.	1			
37	Тамыр һәм кушымчаны тануга күнегүләр.Выделение корень и окончание в словах.	1			
38	Контроль күчереп язу. Башкала.**Контрольное списывание.**	1			
39	Хаталар өстендә эш.Работа над ошибками	1			
40	Тамыр сүзләр.Корень слова.	1			
41	Тамыр сүзләргә кушымчалар ялгау.Корень слова. Аффиксы.	1			
42	Тамыр сүзләргә кушымчалар ялгануга күнегүләр.Корень слова. Аффиксы.	1			

43	Тамырдаш сүзләр.Однокоренные слова	1			
44	Тамырдаш сүзләрне табуга күнегүләр.Однокоренные слова. Закрепление	1			
45	Иҗади диктант.**Творческий диктант**	1			
46	**Чиреклек контроль диктант.Итоговый диктант за 1 четверть**	1			
47	Хаталар өстендә эш.Работа над ошибками	1			
48	Кем? нәрсә? сорауларына җавап биргән сүзләр.Слова, отвечающие на вопросы кто? что?	1			
49	Предметны белдергән сүзләрСлова, выражающие предмет	1			
50	Предметны белдергән сүзләрне тануга күнегүләр.Упражнения на слова, выражающие предмет	1			
51	Предметның эшен, хәрәкәтен белдергән сүзләр.Слова, выражающие действие	1			
52	Нишли? соравына җавап биргән сүзләр. Слова, отвечающие на вопрос что делает?	1			
53	Предметның эшен, хәрәкәтен белдергән сүзләрне тануга күнегүләр.Значение и употребление в речи слов, выражающие действие	1			
54	Предметның билгесен белдергән сүзләр.Слова, обозначающие признаки предметов	1			
55	Нинди? соравына җавап биргән сүзләр.Слова, отвечающие на вопрос какой?	1			
56	Предметның билгесен белдергән сүзләрне тануга күнегүләр.Упражнения на слова,обозначающие признаки предметов	1			
57	Иҗади диктант. Биккуркак.**Творческий диктант**	1			
58	Иптәшеңнең тышкы кыяфәтен сурәтләп, хикәя язу.Составление рассказа о друге.	1			
59	Кеше исемнәрен, фамилияләрен, шәһәр, авыл, елга исемнәрен, хайван кушаматларын баш хәреф белән язу.Нарицательные и собственные имена существительные. Написания с прописной буквы имен, фамилийлюдей, кличек животных, названий городов, рек, деревень, улиц.	1			
60	Баш хәреф белән язылучы сүзләр. написания с заглавной буквы имен, фамилии людей.	1			
61	Ирекле диктант.**Свободный диктант**	1			
62	Хаталар өстендә эш. Карточкалар белән эш.Работа над ошибками	1			
63	**Җөмлә** Сөйләмне җөмләләргә аеру.Разделение текста на части и наименование..	1			
64	Җөмләне әйтү максаты буенча дөрес интонация белән уку.Чтение предложений с правильной интонацией	1			
65	Җөмлә азагында әйтү максаты буенча тыныш билгеләре.Виды предложений по цели высказывания.	1			
66	Җөмлә азагында әйтү максаты буенча сорау билгесе куелуВопросительный знак в конце предложения	1			
67	Җөмлә азагында әйтү максаты буенча өндәү билгесе куелуВосклицательный знак в конце предложения	1			

68	Җөмлә төзү алгоритмы.Алгоритм составления предложений из слов.	1			
69	Җөмлә төзү алгоритмын ныгыту.Алгоритм составления предложений из слов. Закрепление	1			
70	Җөмләнең баш кисәкләре.Главные члены предложения	1			
71	Ия һәм хәбәр.Подлежащее и сказуемое.	1			
72	Җөмләдә ия белән хәбәрне билгеләү.Распространенные и нераспространенные предложения	1			
73	Җөмләдә ия белән хәбәрне сызыклар белән күрсәтә белүне ныгыту.Распространенные и нераспространенные предложения	1			
74	Җөмләнең баш кисәкләрен ныгыту.Повторение. Главные члены предложения	1			
75	Контроль күчереп язу.**Контрольное списывание**	1			
76	Грамматик биремле диктант. Яз.**Диктант с грамматическим заданием**	1			
77	Хаталар өстендә эш.Работа над ошибками	1			
78	Җөмләдә сүзләр бәйләнеше.Связь слов в предложении.	1			
79	Сораулар ярдәмендә җөмләдә сүзләр бәйләнешен күрсәтүгә күнегүләр эшләү.Определение связи слов в предложении с помощью вопросов	1			
80	Сүзгә һәм сүздән сорау кую.Вопросы от слова к слову	1			
81	Сүзгә һәм сүздән сорау кую күнекмәсен үстерүгә күнегүләр эшләү .Вопросы от слова к слову	1			
82	Контроль күчереп язу. **Контрольное списывание**	1			
83	Сюжетлы рәсемнәр буенча җөмләләр язу.Написание предложений по сюжетным рисункам	1			
84	Сюжетлы рәсемнәр буенча кечкенә хикәя язу.Написание небольшого рассказа по сюжетным рисункам	1			
85	Грамматик биремле диктант. Кара каргалар.**Диктант с грамматическими заданиями**	1			
86	Хаталар өстендә эш.Работа над ошибками	1			
87	**Бәйләнешле сөйләм** Сөйләмдә җөмләләрнең үзара бәйләнеше.Взаимодействиепредложенийвречи	1			
88	“Сөйләмдә җөмләләрнең үзара бәйләнеше”темасын ныгытуВзаимодействиепредложенийвречи. Закрепление	1			
89	Бер темага текст һәм аерым җөмләләрПоследовательность предложений в тексте	1			
90	Текстның темасы. Тема текста.	1			
91	Текстта җөмләләрнең мәгънәви бәйләнеше.Определение темы и основной мысли текста	1			
92	Текстның кисәкләрен һәм аларны берләштерү чаралары.Составление плана текста	1			
93	Кечкенә текстка исем кую.Озоглавие текста.	1			

94	Тиешле тәртиптә урнаштырылмаган кечкенә текстларны тәзәтеп язу.Воспроизведение (пересказ) текста в соответствии с предложенным заданием.	1			
95	**Еллык контроль диктант. Итоговый контрольный диктант.**	1			
96	**Кабатлау .** Үз-үзеңне тикшер! Повторение. Проверь себя.	1			
97	Тест	1			
98	Җөмлә турындагы белемнәрне ныгыту күнегүләре. Закрепление по теме “Предложение”	1			
99	Предметны, предметның билгесен белдерә торган сүзләрне кабатлау.Повторениетемы-Слова,выражающиепредметиобозначающиепризнакипредметов	1			
100	Предметның эшен белдерә торган сүзләрне кабатлау.Повторениетему-Слова,выражающиедействие‖	1			
101	Тамырдаш сүзләр турында кабатлау. Повторение “Однокоренные слова”	1			
102	Ия һәм хәбәр темасын ныгыту. Повторени “Подлежащее и сказуемое”	1			
103	Җөмлә төзү алгоритмын ныгыту. Повторение «Алгоритм составления предложений»	1			
104	Җөмлә азагында әйтү максаты буенча тыныш билгеләре темасын ныгыту. Знаки препинания в конце предложений по цели высказывания	1			
105	Йомгаклау. Обощение	1			

Календар – тематик планлаштыру (3 сыйныф)

Сәгать саны: барлыгы:140, атнага 4 сәгать,

Количество часов:всего 140 часов**; в неделю** 4 часа**;**

Контроль эшләр: диктант- 8, күчереп язу-4, изложение-1
Бәйләнешле сөйләм үстерү: изложение-4, сочинение - 3
Дәреслек: Татар теле. 3 сыйныф. Татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек.З.И.Җамалетдинова. Казан: Татарстан китап нәшрияты. 2013. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган.

Учебник:

Татарский язык: учебник для начальной общеобразовательной школы с татарским языком обучения. 3 класса / З. И. Замалетдинова.-Казань: Татар.книг.издательство., 2013.

№	Дәрес темасы	Дәресләр саны	Үткәрү вакыты		Искәрмә
			План	Факт	
	Хәреф һәм аваз турында төшенчә -12 сәг				
1	2 нче сыйныфта үткәннәрне кабатлау Повторение изученного во 2 классе	1			
2	Авазлар һәм хәрефләр. Звуки и буквы.	1			
3	**Калын һәм нечкә сузыклар. Мягкие и твердые согласные.**	1			
4	**Яңгырау һәм саңгырау тартыклар.** Парлы һәм парсыз яңгырау һәм саңгырау тартыклар Звонкие и глухие согласные. Парные и непарные звонкие и глухие согласные	1			
5	Иҗек. Сүзләрне юлдан – юлга күчерү. Слог. Перенос слов из одной строки в другую.	1			
6	Ъ һәм Ь хәрефләре кергән сүзләрне дөрес уку һәм язу. Буквы Ъ, Ь	1			

7	“**Ъ һәм Ь хәрефләре кергән сүзләрне дөрес уку.** Буквы Ъ, Ь	1			
8	Сүзгә аваз – хәреф анализы ясау. Звуко–буквенный анализ.	1			
9	**Кабатлау. Сүзгә аваз – хәреф анализы ясау.Закрепление..** Звуко–буквенный анализ.	1			
10	**Кереш контроль диктант. Входной контрольный диктант.**	1			
11	Хаталар өстендә эш. Янәшә килгән бертөрле тартык аваз хәрефләре кергән сүзләрнең дөрес язылышы.Работа над ошибками.Правописание слов с удвоенными согласными.	1			
12	Алфавит. Алфавитның әһәмияте. Сүзнең икенче хәрефенә карап, алфавит тәртибендә язу Алфавит. Значение алфавита. Написание в алфавитном порядке, в зависимости от второй буквы слова	1			
13	**Лексика -9 сәг** Сүз байлыгы. Сүзнең мәгънәсе. Словарное богатство языка. Значение слова.	1			
14	Сүзне туры һәм күчерелмә мәгънәдә куллану. Употребление слов в прямом и переносном значении.	1			
15	Синонимнар. Аларның сөйләмдәге роле. Синонимы. Роль синонимов в речи.	1			
16	Антонимнар. Аларның сөйләмдәге роле. Антонимы. Роль антонимов в речи.	1			
17	Омонимнар. Аларның сөйләмдәге роле. Омонимы. Роль омонимов в речи.	1			
18	Сүзтезмә белән белдерелгән лексик берәмлекләр.Словосочетание..Словари. Устойчивые сочетания слов.	1			
19	Кабатлау күнегүләре. .Повторениепо теме–Слово.Словарноебогатствоязыка.‖.	1			
20	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү. Өйрәтү характерындагы изложение язу. Обучающее	1			

	изложение.				
21	Изложениеда киткән хаталарны анализлау. “Лексика” темасын кабатлау. Работа над ошибками. Закрепление тему «Лексика»	1			
22	**Сүз. Сүз төзелеше11 сәг** Кушымча. Кушымчаларның төрләре (сүз ясагыч һәм сүз төрләндергеч кушымчалар). Окончания. Понятие о словообразовательных и словоизменяющих аффиксах.	1			
23	**Кушымча. Кушымчаларның төрләре.** Окончания.	1			
24	Сүз формалары һәм яңа сүзләр. Аларның ясалышын чагыштыру.	1			
25	**Бәйләнешле сөйләм телен үстерү. Хикәя төзү.** Развитие связной речи. Составление рассказа.	1			
26	Сүз ясагыч кушымчалар. Словообразовательные аффиксы	1			
27	**Сүз ясагыч кушымчалар.** Алар белән ясалган сүзләрнең гомуми лексик мәгънәсе.	1			
28	Сүз формасы ясаучы (төрләндергеч) кушымчалар. Словоизменяющие аффиксы	1			
29	Төрләндергеч кушымчаларның җөмлә төзүдә әһәмияте. Значение словообразовательных аффиксов в составлении предложений	1			
30	“Сүз. Сүз төзелеше” темасын кабатлау.Изложение. Повторение темы “Слово. Состав слова”. Изложение.	1			
31	**Контроль диктант “Лексика. Сүз. Сүз төзелеше”. Контрольный диктант по темам "Лексика. Слово.” Словообразование".**	1			
32	Хаталарны төзәтү өстендә эш. “Сүз. Сүз төзелеше” темасын кабатлауга күнегүләр эшләү.Работанад исправлениемошибок. –Слово.Словообразование".	1			

33	**Сүз төркемнәре. Исем – 12сәг** Сүз төркемнәре турында төшенчә. Части речи.	1			
34	Исем. Мәгънәсе, сораулары, җөмләдәге функциясе.Имя существительное. Значение и употребление.	1			
35	Ялгызлык һәм уртаклык исемнәр. Ялгызлык исемнәрдә баш хәреф. Собственные и нарицательные имена. Заглавная буква в именах собственных.	1			
36	Исемнәрнең берлек һәм күплек сан формалары. Формы единственного и множественного числа имен существительных..	1			
37	“Күплек сан формасын ясаучы кушымчалар” темасы буенча күрмә диктант. Зрительный диктант.	1			
38	Исемнәрнең тартым белән төрләнеше. Аффиксы притяжательности	1			
39	**Исемнәрнең тартым белән төрләнешенә кабатлау күнегүләре.**Упражнения. Аффиксы притяжательности	1			
40	Исемнәрнең килеш белән төрләнеше. Склонение имен существительных по падежам.	1			
41	Килеш кушымчаларының дөрес язылышы. . Правописание имен существительных, оканчивающихся на сонорные звуки ([н], [ң]),[л] .	1			
42	Исемнәрдә сүз басымы. Ударение в словах.	1			
43	**“Исем” темасын кабатлау.** Повторениетемы –Имясуществительное	1			
44	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү. Өйрәтү характерындагы изложение язу (46 бит, 6 бирем буенча). Развитие связной речи. Обучающее изложение.	1			
45	**Фигыль – 8 сәг** Фигыль. Фигыльнең мәгънәсе һәм сораулары. Глагол. Значение и вопросыглагола	1			

46	Фигыльнең барлыкта һәм юклыкта килүе.Положительная (утвердительная) и отрицательная формы глаголов.	1			
47	Хикәя фигыль. Глаголы изьявительного наклонения.	1			
48	Хикәя фигыльнең хәзерге заманы. Настоящее время глагола изъявительного наклонения	1			
49	Хәтер диктанты. Хикәя фигыльнең киләчәк заманы. Диктант по памяти. Будущее время глагола изъявительного наклонения	1			
50	Боерык фигыльнең мәгънәләре. Аларның зат- сан формалары. Глаголы побудительного наклонения.Изменение по лицам и числам.	1			
51	Фигыльләрнең күпмәгънәлелеге. Аларны туры һәм күчерелмә мәгънәдә куллану. Многозначность глагола.	1			
52	“Фигыль” темасы буенча аңлатмалы диктант. Объяснительный диктант по теме “Глагол”	1			
53	**Сыйфат – 13 сәг.** Сыйфат. Сыйфатларның мәгънәсе, сораулары. Имя прилагательное. Значение и употребление в речи.	1			
54	Сыйфатларны төркемләү. Выражение признаков цвета, вкуса, формы, объема, характера и т.д. В целях подготовки к усвоению основных качеств, увеличения словарного запаса за счет их выражений цвета лица или предмета (белый, черный), вкуса (вкусный, сладкий),формы (плоский, острый), массы (тяжелый, легкий), объема (большой, маленький), характера (мягкий, злой).	1			
55	Сыйфат дәрәҗәләре. Слова, обозначающие признаки предметов. Употребление прилагательных в предложении Степени сравнений имен прилагательных.положительная,сравнительная, превосходная, уменьшительная	1			

56	Төп дәрәҗәдәге сыйфатлар. Прилагательные в положительной степени.	1			
57	Чагыштыру дәрәҗәсендәге сыйфатлар. Сравнительная степень прилагательных.Правописание аффиксов сравнительнойстепени: - рак, -рәк и частиц в превосходной степени.	1			
58	Артыклык дәрәҗәсендәге сыйфатлар. Превосходная степень прилагательных.	1			
59	Кимлек дәрәҗәсендәге сыйфатлар. Уменьшительная степень прилагательных	1			
60	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Төрле дәрәҗәдәге сыйфатлар кулланып, "Кыш" темасына сочинение язу. Развитие связной речи. Сочинение на тему «Зима»	1			
61	Сыйфатларның җөмләдә исемне ачыклап килүе .	1			
62	**Контроль диктант "Сыйфат". Контрольный диктант "Имя прилагательное"**	1			
63	Хаталарны төзәтү өстендә эш.Синоним һәм антоним сыйфатлар.**Работа над ошибками.** Синоним и антоним прилагательных. Антоним и синоним прилагательных-это точное,описательное, обогащение речи.	1			
64	**"Сыйфат" темасын кабатлау күнегүләре.** Упражнения на повторение	1			
65	Сыйфат" темасын кабатлауг**а** тест. **Т**ест по теме–Степени сравнений имен прилагательных	1			
66	**Алмашлык - 9 сәг** Алмашлык. Зат алмашлыклары. Местоимение. Общее представление о местоимении.	1			
67	Зат алмашлыкларының җөмләдәге роле. Личные местоимения, значение и употребление в речи..	1			
68	Алмашлыкларның берлек һәм күплек формалары.Аларның килеш һәм тартым белән төрләнеше.Изменение личных местоимений по числам.	1			

69	Сорау алмашлыклары турында төшенчә.Понятие вопросительных местоимений. отношении человека. Запомнить место ударения в вопросительных предложениях и правильно использовать в речи.	1			
70	Алмашлыкларны сөйләмдә куллану. Местоимения, значение и употребление в речи.	1			
71	Алмашлык. Рәсем буенча хикәя төзү (179 күнегү буенча). Составление рассказа по картине (упр 179.)	1			
72	**Контроль күчереп язу (180 күнегү буенча) Алмашлык. Текстны исемләү.Контрольное списывание (упр.180). Местоимение.**	1			
73	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Автобиография язу. Развитие связной речи. Автобиография.	1			
74	**Контроль диктант.** “Алмашлык” темасын кабатлау. Контрольный диктант.	1			
75	**Кисәкчәләр - 10 сәг** Хаталар өстендә эш. Кисәкчә. Да/дә, та/тә, гына/генә, кына/кенә, ук/үк, ич, бит кисәкчәләре.Частицы. Приемы и способы различия частиц *да, дә, та, тә*от аффиксов местно-временного падежа *–да, -дә, -та, -тә*.	1			
76	Кисәкчәләрнең сөйләмдәге роле, аерым сүз булуы. Частица. Употребление в речи.	1			
77	**Контроль күчереп язу (185 күнегү) Кисәкчә.**Частица. **Контрольное списывание**	1			
78	Хаталар өстендә эш. Кисәкчәләрнең кулланылышы һәм дөрес язылышы. Работа над ошибками.Правописание частиц и употребление их в речи.	1			
79	**Кисәкчәләрнең кулланылышы һәм дөрес язылышы.** Правописание частиц и употребление их в речи.	1			
80	Сүз басымын кисәкчәләрне дөрес язуда куллану. Использование ударения в правильном	1			

	написании частиц				
81	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Аңлатма язуы . Развитие связной речи. Пояснительная записка	1			
82	“Кисәкчәләр” темасын кабатлау. Повторениетемы: ‒Частицы‖	1			
83	**Контроль диктант “Кисәкчәләр” . Контрольный диктант. Частицы**	1			
84	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Кабатлау күнегүләре. Работа на ошибками.				
85	**Бәйлекләр - 6 сәг** Төрле килешләрдә исемнәрне һәм зат алмашлыкларын белән, шикелле, өчен, аркылы, таба, хәтле, каршы, кадәр, чаклы, бирле, соң, башка бәйлекләре белән куллану. Послелоги, их значение в речи. Употребление послелогов с именамисуществительными и местоимениями в разных падежах	1			
86	Бәйлекләрне сөйләмдә дөрес куллану.Употребление послелогов в речи.	1			
87	**Бәйлекләрне сөйләмдә дөрес куллану. Рәсем эчтәлеген сөйләү.**Употребление послелогов с именами существительными и местоимениями в разных падежах. Составление рассказа по картине	1			
88	Искәртмәле диктант.Предупредительный диктант	1			
89	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Кабатлау күнегүләре.Работа над ошибками	1			
90	**“Бәйлекләр” темасын кабатлау. Повторение темы “Послелогов”**	1			

91	**Җөмлә – 23 сәг** Җөмлә. Предложение.	1			

92	Әйтү максаты буенча җөмлә төрләре. . Разновидности предложений по цели высказывания(повествовательные)	1			
93	**Контроль күчереп язу . "Җөмлә" темасы буенча. Контрольное списывание.**	1			
94	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Хикәя җөмлә. Работа над ошибками. Повествовательное предложение. Интонация.)	1			
95	Сорау җөмлә. Разновидности предложений по цели высказывания (вопросительные)	1			
96	Боеру һәм тойгылы җөмләләр. Разновидности предложений по цели высказывания (побудительные)	1			
97	Җөмлә ахырында тыныш билгесен дөрес кую. Знаки препинания в конце предложения: точка, вопросительный и восклицательныйзнаки	1			
98	**Бәйләнешле сөйләм үстерү. Сочинение "Мин табигать сакчысы».** Развитие связной речи. Сочинение "Мин табигатьсакчысы»	1			
99	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Җөмләнең баш кисәкләре. Работа над ошибками. Главные члены предложения.	1			
100	Исемнәр һәм хикәя фигыльләр белән бирелгән хәбәрләр. Установление связи слов в предложении. Порядок слов в предложении	1			
101	**Контроль диктант "Җөмләнең баш кисәкләре" . Контрольный диктант**	1			
102	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Җөмләдә сүзләр бәйләнеше. Работа над ошибками.	1			
103	**Җөмләдә сүзләр бәйләнеше темасы буенча кабатлау. Повторить темы**	1			
104	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү. Изложение язу. Развитие связной речи. Изложение.	1			
105	Сүзтезмәдә ияртүче, иярүче сүзләрне билгеләү. Различение главного и зависимого	1			

	слова в словосочетании				
106	**Сүзтезмәдә иятүче, ияргүче сүзләрне билгеләү.** Различение главного и зависимого слова в словосочетании.	1			
107	Җыйнак һәм җәенке җөмләләр. Понятие о нераспространенных и распространенных предложениях.	1			
108	Җыйнак җөмләләрне җәенкеләндерү. Нераспраспространенные и распространенные простое предложения.	1			
109	Тиңдәш ияле һәм тиңдәш хәбәрле җөмләләр.Предложения с однородными подлежащими.Предложения с однородными сказуемыми	1			
110	**Тиңдәш ияле һәм тиңдәш хәбәрле җөмләләр темасын ныгыту.Повторить** предложения с однородными подлежащими, предложения с однородными сказуемыми	1			
111	Тиңдәш кисәкләр арасында һәм, я, да,дә, та,тә, ә, ләкин теркәгечләре. Союзы между однородными предложениями.	1			
112	**“Җөмлә” темасын кабатлау. Закрепление.**	1			
113	**Контроль күчереп язу. “Җөмләдә тиңдәш кисәкләр арасында һәм, я, да,дә, та,тә, ә, ләкин теркәгечләре” темасы буенча. “Солтания белән күбәләк.”Контрольное списывание**	1			
114	**Текст – 16 сәг** Хаталарны төзәтү өстендә эш. Текст. Текстның темасы һәм төп фикере Работа над ошибками. Текст. Определять тему, основную мысль текста, делить его на абзацы.	1			
115	**Текстның темасы һәм төп фикере темасын ныгыту күнегүләре. Упражнения на**	1			

	повторения .				
116	Исемсез текстларның темасын билгеләү һәм исем кую. Определение темы и главной мысли текста	1			
117	**Бәйләнешле сөйләм үстерү. Рәсемнәр буенча хикәя төзеп сөйләргә (249 күнегү буенча).** Составление рассказа по картине (249 упр.)	1			
118	Белемне үстерү күнегүләре. Упражнения на повторения	1			
119	**Контроль диктант. Кабатлау. Контрольный диктант.**	1			
120	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Тексттагы җөмләләрнең зат алмашлыклары, һәм, ә, ләкин теркәгечләре һәм синонимнар ярдәмендә берләшүе. Работа над ошибками.	1			
121	Текст типлары. Хикәяләү тексты. Повествовательные тексты.	1			
122	Текст типлары. Хикәяләү тексты. Повествовательные тексты.	1			
123	Тасвирлама тексты.Текст описание	1			
124	"Туган авылым" темасына тасвирлама тексты төзеп сөйләргә. Составить текст.―Туганавылым‖	1			
125	Фикер йөртү тексты. Текст - рассуждение	1			
126	"Җәй килә" темасына фикер йөртү тибындагы хикәя төзеп сөйләргә. Составить текст-рассуждение–Җәйкилә‖	1			
127	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Сочинение язу. "Табигатькә җәй килә". Сочинение. –Табигатькәҗәй килә‖	1			
128	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Сочинение язу. "Табигатькә җәй килә". Сочинение. –Табигатькәҗәй килә‖	1			

129	Хаталарны төзәтү өстендә эш. **“Текст” темасын кабатлау. Работа над ошибками. Повторить тему “Текст”**	1			
130	**Кабатлау 11 сәг** Уку елының II яртыеллыгына тест. Итоговый тест	1			
131	**Йомгаклау контроль эше. Диктант.**	1			
132	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Работа над ошибками.	1			
133	**“Авазлар һәм хәрефләр”, “Лексика. Сүз төзелеше” темаларын кабатлау.**Повторениетемы –Лексика. Состав слова‖	1			
134	**Контроль изложение. Контрольное изложение.**	1			
135	Хаталарны төзәтү өстендә эш. **“Сүз төркемнәрен” кабатлау. Работа над ошибками. Повторить темы Части речи.**	1			
136	Сүз төркемнәрен кабатлау. **Повторить темы Части речи.**	1			
137	Җөмлә кисәкләрен кабатлау. Повторениетемы –Члены предложения‖	1			
138	Җөмлә тикшерү.	1			
139	3 нче сыйныфта өйрәнгәннәрне кабатлау. Обобщение пройденного материала	1			
140	Ел буе үткәннәрне йомгаклау. Обобщение пройденного материала	1			

Календарь – тематик планлаштыру

Класс: 4
Сәгать саны: 102
Барлыгы: 102, атнага 3 сәгать
Дәреслек: Татар теле. 4 сыйныф. Татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек.З.И.Җамалетдинова. Казан: Татарстан китап нәшрияты. 2014. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган.

№	**Дәрес темасы**	**Сәгатьләр саны**	**Үткәрү вакыты**		**Искәрмә**
			план	**факт**	
	Лексика (8сәг.)				
1	Кереш дәрес. Лексика фәненең, лексик мәгънәсен өйрәнә торган тармагы. Сүз. Сүзнең лексик мәгънәсе. **Вводный урок. Лексика. Слово. Лексическое значение слова.**	1			
2	Күп мәгънәле. Аңлатмалы сүзлек.**Однозначные и многозначные слова. Толковый словарь.**	1			
3	Тотрыклы сүзтезмәләр – фразеологизмнар. Сүзне туры һәм күчерелмә мәгънәдә куллану. Фразеологик әйтелмәләр сүзлеге. **Устойчивые словосочетания- фразеологизмы. Прямое и переносное значение слов. Фразеологический словарь.**	1			
4	Синоним, омоним һәм антоним сүзләр исәбенә сүз байлыгын арттыру. **Синонимы, омонимы, антонимы.**	1			
5	Элек кулланышта булган һәм яңа сүзләр. Аңлатмалы сүзлек. **Устарелые и новые слова. Толковый словарь.**	1			
6	Сүзнең мәгънәсен ачыклауда күнегүләр.	1			
7	Лексика бүлеген кабатлау. (Үз-үзеңне тикшер!) **Повторение раздела “Лексика”.**	1			
8	**Административ (кереш) контроль диктант “Арышлар сөйләшкәндә” Административный (входной) контрольный диктант “Арышлар сөйләшкәндә”**	1			
Фонетика (8сәг.)					

9	1-4 сыйныфта алган белемнәрне кабатлау. Фонетика. Авазлар һәм хәрефләр,алар арасындагы аерма **Повторение изученных в 1-4 классах. Фонетика. Звуки и буквы.**	1			
10	Әйтелеш һәм язылыш арасындагы аермалык һәм тәңгәллек. **Разница между произношением и написанием .**	1			
11	Әйтелеш һәм язылыш арасындагы аермалык һәм тәңгәллек. Ныгыту. **Разница между произношением и написанием . Закрепление.**	1			
12	**Изложение.**	1			
13	Сүзгә аваз-хәреф анализы ясау.**Звуко-буквенный анализ слов.**	1			
14	Сүзгә аваз-хәреф анализы ясау. Ныгыту.**Звуко-буквенный анализ слов. Закрепление.**	1			
15	Фонетика бүлеген кабатлау.((Үз-үзеңне тикшер!)**Повторение раздела “Фонетика”.**	1			
16	**Контроль эш. Аңлатмалы диктант. “Күзге матурлык.” Контрольная работа. Объяснительный диктант. “Күзге матурлык.”**	1			
	Сүз төзелеше (9сәг)				
17	Сүз ясалышы. Тамыр сүзләр, ясалма, кушма һәм парлы сүзләр. **Словообразование. Однокоренные слова, сложные и парные слова.**	1			
18	Сүз формасы һәм яңа сүз. Сүзләрнең ясалышы. Сүз ясагыч аффикслар (кушымчалар). Сингармонизм законына буйсынмаган сүзләргә сүз ясагыч кушымчалар ялгау тәртибе **Форма слова. Словообразование. Аффиксы. Порядок составления словосочетаний к словам, не подчиненным закону сингарманизма.**	1			
19	Сүзләрнең дөрес язылышы. Сүз ясагыч кушымчалар. Ясалма сүзләр **Сложные слова. Правописание сложных слов.**	1			
20	Кушма сүзләр. Кушма сүзләрнең ясалышы, дөрес язылышы.	1			
21	Парлы сүзләр Парлы сүзләрнең ясалышы, дөрес язылышы..**Парные слова. Правописание парных слов.**	1			
22	Рус теленнән кергән алынма кушма сүзләр.**Заимственные слова.**	1			
23	Тезмә сүзләрнең ясалышы, дөрес язылышы. Сүз төзелешенә анализ ясау. **Выполнение упражнений с элементами словообразовательного анализа**	1			
24	Сүз төзелеше бүлеген кабатлау. (Үз-үзеңне тикшер!). **Повторение раздела “Словообразование”. (Проверь себя!)**	1			
25	**Изложение.**	1			
	Сүз төркемнәре (15сәг.)				

26	Сүз төркемнәре турында төшенчә бирү. Исемнең мәгънәсе, сораулары, формалары, ясалышы, җөмләдәге роле. Берлек һәм күплек сандагы исемнәр. **Понятие о частях речи. Значение имени существительного, вопросы, формы, роль в предложении.Единственное и множественное число имен существительных.**	1			
27	Исемнәрнең җөмләдә хәбәр булып килүе. **Имя существительное в роли сказуемого**	1			
28	Ялгызлык һәм уртаклык исемнәр (газета-журнал, китап исемнәре, илләр, дәүләт исемнәре) **Имена собственные и нарицательные (названия газет и журналов, книг, стран, государств).**	1			
29	**Контроль эш (Иҗади диктант.)**	1			
30	Тартымсыз һәм тартымлы исемнәрнең килеш белән төрләнеше, тартым кушымчалары (-ым, -ем, -м, -ың, -ең, -ң, -ыбыз, -ебез, -лары, -ләре) **Склонение имен существительных по падежам. Аффиксы притяжательности(-ым,-ем,-м,ың,-ең,-ң,-ыбыз,-ебез,-лары,-ләре)**	1			
31	Баш килеш. Баш килешнең җөмләдәге роле.Бу формада исемнәрнең җөмләдә ия, хәбәр, иярчен кисәк була алулары.**Названия и вопросы падежей. Правописание падежных окончаний.Твердое и мягкое склонениеименсуществительных. Именительный падеж. Роль именительного падежа в предложении.**	1			
32	Баш килештәге исемнәр янында бәйлекләр: белән, саен, шикелле, өчен, аркылы. **Склонение имен существительных во множественном числе.Послелоги с именами существительными в различных падежах.**	1			
33	Иялек килеше.**Родительный падеж.**	1			
34	Юнәлеш килеше.**Дательный падеж.**	1			
35	Төшем килеше.**Винительный падеж.**	1			
36	Чыгыш килеше.**Творительный падеж.**	1			
37	Урын-вакыт килеше.**Предложный падеж.**	1			
38	Килеш кушымчаларының дөрес язылышы. Сүз төркемнәре бүлеген кабатлау. Исемгә морфологик анализ ясау. **Правописание падежных окончаний имен существительных.Повторение раздела ―Части речи‖.Морфологический анализ имен существительных**	1			
39	Сүз төркемнәре бүлеген кабатлау. (Үз-үзеңне тикшер!) **Повторение раздела ―Частиречи**	1			
40	**Изложение "Күрше кызы"**	1			
	Фигыль(13сәг)				
41	Фигыль төшенчәсе һәм сөйләмдә кулланышы. Фигыль турында үткәннәрне искә төшерү. Фигыль - мәгънәсе, сораулары: нишли?, нишлиләр?, нишләр? Фигыльнең барлык, юклык формалары.	1			

	Фигыльнең җөмләдә хәбәр булып килүе.Хикәя фигыльнең билгеле үткән заман, нәтиҗәле үткән заман формалары. **Повторение о глаголах. Роль глаголов в языке. Значение глаголов. Вопросы: Что делает?Что делал?Что будет делать?Формы глаголов. Роль глагола в предложении. Прошедшее время глаголов.**				
42	Киләчәк заман формалары: билгесез киләчәк заман, билгеле (катгый) киләчәк заман. **Будущее время глаголов.**	1			
43	Киләчәк заман формалары: билгесез киләчәк заман, билгеле (катгый) киләчәк заман. Ныгыту **Будущее время глаголов. Закрепление.**	1			
44	Киләчәк заман хикәя фигыльләрнең зат-сан белән төрләнеше. **Склонение глаголов будущего времени.**	1			
45	Боерык фигыльнең II, III затта берлек һәм күплек формалары. Боерык фигыльне куллану, дөрес язу.**Повелительное наклонение**	1			
46	Боерык фигыльнең зат-сан белән төрләнеше. **Изменение глаголов повелительного наклонения по лицам и числам.**	1			
47	Фигыльләрнең җөмләдә хәбәр булып килүе. **Роль глагола в предложении.**	1			
48	Антоним һәм синоним фигыльләр. **Глаголы - антоним и глаголы - синонимы.**	1			
49	Фигыльләрне сөйләмдә куллану. **Роль глаголов в языке**	1			
50	Фигыльләрне сөйләмдә куллану. Ныгыту.**Роль глаголов в языке. Закрепление.**	1			
51	**Изложение**	1			
52	Фигыль бүлеген кабатлау. Фигыльгә морфологик анализ ясау.Үз-үзеңне тикшер! **Повторениераздела–Глагол|.Морфологическийразборглагола.Проверьсебя!**	1			
53	**Проект. Без шулай сөйләшәбез. (җирле сөйләм сүзләрен туплау)** Проект. Мы так говорим. (набор местных разговорных слов)	1			
	Сыйфат (7сәг.)				
54	Сыйфат, аның мәгънәсе һәм сөйләмдә куллану. Сыйфатның сорауларын ныгыту. Сыйфатның исемгә бәйләнүе. Асыл һәм нисби сыйфатлар. **Имя прилагательное, его значение, употребление в речи.Вопросы имени прилагательного. Связьимени прилагательного с именем существительным. Качественные и относительные прилагательные.**	1			
55	Асыл һәм нисби сыйфатлар Сыйфатның төс, тәм, форма, күләм, характер һ.б. билгеләрне белдерүе белән танышу. Асыл сыйфатларның дәрәҗәләре.Сыйфат әрәҗәләренең дөрес ясалышы, язылышы, кулланышы.**Качественные и относительные прилагательные. Признаки имен прилагательных: цвет, вкус,форма, объем, характер и др. Степени качественных**	1			

	прилагательных и их образование, правописание и употребление в речи.				
56	Сыйфатларның җөмләдә иярчен кисәк һәм хәбәр булып килүе. **Роль имен прилагательных в предложении.**	1			
57	Сыйфатларның туры һәм күчерелмә мәгънәдә кулланылуы. **Употребление прилагательных в прямом и переносном значении.**	1			
58	Синоним һәм антоним сыйфатларын сөйләмдә куллану.**Употребление в речи имен прилагательных – синонимов и имен прилагательных - антонимов.**	1			
59	**Контроль эш. Грамматик биремле диктант.**	1			
60	Сыйфат бүлеген кабатлау. Үз-үзеңне тикшер!**Повторение раздела — Имя прилагательное**	1			
Алмашлык(7сәг.)					
61	Алмашлык – мөстәкыйль сүз төркеме, башка сүз төркемнәрен (исем, сыйфат, сан, рәвешне) алмаштырып килүе.Зат алмашлыкларының килеш белән төрләнеше һәм дөрес язылышы. **Местоимение как часть речи. Личные местоимения, их значение , употребление в речи. Личные местоимения 1. 2. 3 лица. Число личных местоимений. Изменение личных местоимений попадежам и их правописание**	1			
62	Зат алмашлыкларының бәйлекләр белән килүе.**Послелоги с личными местоимениями.**	1			
63	Сорау алмашлыклары. Килеш сораулары – сорау алмашлыклары. **Вопросительные местоимения. Падежные вопросы - вопросительные местоимения.**	1			
64	Алмашлыкларның сөйләмдә роле. **Роль местоимений в речи.**	1			
65	Алмашлык бүлеген кабатлау Рәсем буенча хикәя язу**.** Үз-үзеңне тикшер! **Повторение раздела «Местоимение». Написать рассказ по рисунку.Проверь себя!**	1			
Сан сәг (2 сәгать)					
66	Сан мәгънәсе, сораулары, предметның исәбен, микъдарын белдерә торган сүз төркеме. **Имя числительное, значение, вопросы**	1			
67	Сан төркемчәләре, микъдар саннары, тәртип саннары.Санның исем белән куллану үзенчәлеге. Җөмләдәге роле.**Количественные числа, порядковые числа. Особенность использования числа с именем существительным. Роль в предложении.**	1			
Кисәкчә (2сәг.)					
68	Кисәкчәләрнең сөйләмдә роле. Кисәкчәләрнең сүз яки җөмләгә төрле төсмер өстәү өчен кулланылуы.	1			
69	Кисәкчәләрне сөйләмдә куллану һәм дөрес язу.	1			

	Бәйлек (3сәг.)				
70	Ярдәмче сүз төркемнәренең сөйләмдәге роле. Бәйлекләрнең исемнәр һәм алмашлыклар белән килүе.	1			
71	Бәйлекләрне сөйләмдә куллану һәм дөрес язу.	1			
72	Кисәкчә, бәйлек бүлеген кабатлау.Үз-үзеңне тикшер!	1			
	Рәвеш (5сәг.)				
73	Рәвеш турында төшенчә.Рәвеш – мөстәкыйль сүз төркеме, лексик – грамматик яктан эш – хлнең билгесен, ничек үтәлүен белдерә.**Наречие**	1			
74	Рәвешләр ярдәмендә эш-хәрәкәтне ачык, аңлаешлы итү. Рәвешнең сораулары: ничек?, кайчан?, кая?, никадәр?,күпме?**Вопросы наречий : когда? куда? где? сколько? сколько?**	1			
75	Рәвешләрен сөйләмдә куллану һәм дөрес язу **Правописание наречий, активно используемых в речи.**	1			
76	Рәвеш темасын ныгыту . **Повторение темы “Наречие”.**	1			
77	Рәвеш бүлеген кабатлау.Үз-үзеңне тикшер! **Повторение раздела “Наречие”.Проверь себя!**	1			
	Җөмлә (15сәг.)				
78	Җөмләдә иярчен кисәкләрне тану. Иярчен кисәкләр – ия белән хәбәрдән тыш сүзләр. **Второстепенные члены.**	1			
79	Аергыч. Аергычның сораулары: нинди?, кайсы?, ничәнче?, кемнең?, нәрсәнең?**Определение.**	1			
80	Аергычны ияртеп килгән сүз. Аергыч һәм аерылмыш. Билгеләмә бирү. **Главное и зависимое слово в словосочетаниях**	1			
81	Тәмамлык. Тәмамлык – эш – хәрәкәтне белдергән сүзне ачыклый. Сораулар: кемне?, нәрсәне?, кемгә?, нәрсәгә?, кемнән?, нәрсәдән?,кемдә?, нәрсәдә?**Дополнение.**	1			
82	Тәмамлык. Ныгыту. **Дополнение. Закрепление.**	1			
83	**Сочинение.**	1			
84	Хәл. (Җөмлә кисәге) Хәл – эш яки хәлнең урынын, вакытын, сәбәбен, максатын белдерә. **Обстоятельство.**	1			
85	Хәл. Җөмләдә хәлләрне билгеләү. Ныгыту. **Обстоятельство. Закрепление.**	1			
86	Җөмлә тикшерү. Җөмлә тикшерү ысулы.	1			
87	Җөмлә тикшерү. Ныгыту	1			
88	Иярчен кисәкләрнең тиңдәшләнеп килүе.**Однородные члены предложения**	1			
89	Гади һәм кушма җөмләләр турында төшенчә бирү. Тезмә кушма җөмләләр. Составында 2 – 3 гади җөмлә булган кушма җөмләләр.**Простые и сложные предложения.Сложносочиненные**	1			

	предложения. Сложные предложения , всоставе которых 2-3 простых предложений.				
90	Тезмә кушма җөмләләрдә һәм, да/дә, та/тә, ә, ләкин, әмма, чөнки теркәгечләре.	1			
91	Җөмлә бүлеген кабатлау.Үз-үзеңне тикшер!**Повторение раздела ―Предложение‖. Проверь себя!**	1			
92	**Изложение.**	1			
Текст (9сәг.)					
93	Текст. Текст билгеләре. Текстның эчтәлеге һәм төзелеше. Кызыл юл турында төшенчә.**Текст.Особенности текста. Смысловое единство предложений в тексте. Части текста.**	1			
94	Текстта мәгънәви эзлеклелекне булдыруга ярдәм иткән сүзләр.**Последовательность текста.**	1			
95	Сөйләм төзелеше. План.**Речевое построение.**	1			
96	Текст өлешләрендәге эчтәлек.**Содержание в текстовых частях.**	1			
97	**Еллык контроль диктант**	1			
98	Текстларны сүрәтләү чаралары кулланып язу. Сүрәтләү, фикерләү текстларын аеру. Сүрәтләү, хикәяләү, фикерләү текстлары, аларның үзенчәлекләре.**Написание текстов с применением изобразительных средств.Текст - описание, текст - повествование, текст - рассуждение, их особенности.**	1			
99	Текст бүлеген кабатлау. Үз-үзеңне тикшер!**Повторениераздела‒Текст.Проверьсебя!**	1			
100	**Сочинение.Текстларны сурәтләү чаралары кулланып язу.**	1			
101	Текст бүлеген кабатлау. Котлау тексты һәм хат язу.Үз-үзеңне тикшер!**Повторениераздела‒Текст‖.Текст-поздравлениеиписьмо.Проверьсебя!**	1			
102	Йомгаклау. 4нче сыйныфта үткәннәрне кабатлау.**Обобщение. Повторение изученного в 4 классе.**	1			
103	Сүз төркемнәрен кабатлау. **Повторение частей речи**	1			
104	Җөмлә кисәкләрен кабатлау**Повторение членов предложения.**	1			
105	Җөмлә тикшерү	1			

Контрольно – измерительные материалы
по предмету «Родной язык» 1 класс

<u>Күчереп язу.</u>

Бакчада.

Безнеңбакчабыз бар. УлКазансуегласыянындаурнашкан. Андаалмагач, карлыган, чия агачларыүсә. Мин бакчадачәчәкләрүстерәм.

Кышкы көн.

Салкын кыш килде. Бөтенҗирнеак кар каплады. Балаларурамгачыкты. Кулларындакөрәк, чиләк. Алар кар тавыясадылар. Аңа су сиптеләр. Икенчекөннетаудан чана шудылар.

Аю.

КаюмбеләнӘюпурманга барды. Малайларҗиләкҗыябашлады. Ерактаалараюкүрделәр. Балаларюкәагачыартындакачыптордылар.Аю урман эченәкерепюгалды.

<u>Диктант.</u>

Паркта.

Туганягыбызга кыш килде. Балалар паркка килделәр. Җиргәак кар ява. Марат чана шуа. Гүзәлчаңгыалды. Аларшуаргаөйрәнә. Балаларга бик күңелле.

Тиен.

Тиенурмандаяши. Улчикләвекярата. Җәенкышкаазыкәзерли. Күпитепчикләвекҗыя. Гөмбәкиптерә. Кыш көнетиенагачкуышындаяши.

Гаилә.

Минем гаиләм зур һәм тату.Әни белән әти эшли. Мин укучы. Ринат бакчадайөри. Без бергә ял итәбез.

<u>Күчереп язу.</u>

Безнең песи.

Безнеңпесиебез бар. АныңисемеМыраубатыр. Аныңүзурыны да бар. Мыраубатырбикматурпеси. Аныңалгытәпиләреактөстә. Ә муеныаклы-каралы. Мыраубатыртычканнарнытотаргабикярата. Без дәаныбикяратабыз.

Карга.

Берзаманкаргабиксусады. Улберчүлмәкянынакилде. Су чүлмәктөбендәгенәиде. Карганыңборынысугаҗитмәде.
Менә карга чүлмәккәвакташ сала башлады. Чүлмәктәге су өскәкүтәрелде. Карга чүлмәктән су эчте.

<u>Контроль диктант.</u>

Җәй.

Матур җәй җитте. Җир өстен яшел үлән каплады. Әнәяшел урман. Тар сукмактанбалаларурманга бара. Андакаен, нарат, имәнагачларыүсә. Аланда ал, кызыл, сарычәчәкләрүсә. Чәчәкләргәчуаркүбәләкләркуныпуйныйлар. Матуритепкошларсайрый.

Бирем:

1. 1 вариант: 1 нче җөмләне күчереп язарга, тартык авазлар астына сызарга

   2 вариант: 3 нче җөмләне күчереп язарга, сузык авазлар астына сызарга

2. 1 вариант: матур, чәчәкләр, әнә сүзләрен иҗекләргә бүләргә.

   2 вариант: каен, аланда, үсә сүзләрен иҗекләргә бүләргә.

Контрольно – измерительные материалы
по предмету «Родной язык» 2 класс
Контроль эш (кереш)

1 бирем. Сүзләрдән сүзләр төзеп яз.

1 вариант: *җәй, үтеп, ямьле, китте, матур*.

2 вариант: *каникулда, әбиләрендә, җәйге, булдылар, балалар.*

2 бирем. Сүзләрдә аваз һәм хәреф санын билгелә.

1 вариант: *ишек, яка.*

2 вариант: *тарак, Әюп*.

3 бирем. Бирелгән сүзләр арасыннан юлдан-юлга күчми торган сүзләрне сайлап яз.

Хат, шикәр, өстәл, китап, елга, җавап, идән, юкә, сыер, төн.

4 бирем. Сүзләргә басым куй.

1 вариант: *савыт, һичбер, барганнар, ничә.*

2 вариант: *кайда, җавап, өчпочмак, бардыңмы.*

5 бирем. Бирелгән темага предметның билгесен белдергән сүзләр уйлап яз.

1 вариант: “Көзге урманда”

2 вариант: “Көзге эшләр”

Контроль күчереп язу.

Авылны әле йокы баскан. Кояш та чыкмаган. Менә берьюлы тәрәзәдә ут кабына. Ишекләр ачыла. Савымчылар эшкә кузгала.

Кешеләр электән үк сыер, кәҗә, дөя саварга өйрәнмәгән булсалар, хәзер безнең өстәлләрдә май, сыр, эремчек тормас иде. Балалар рәхәтләнеп сөт эчмәсләр иде. Кызлар һәм малайлар туңдырманың ни икәнен дә белмәсләр иде.

Диктант.

Кызлар гөлләр үстерә.

Өендә гөл үстермәгән кеше юктыр. Безнең өйдә дә, сыйныфыбызда да гөлләр бар. Минем шулар арасында яраткан гөлем бар. Үрмәләп үскән гөлләрне яратам. Алар өйгә ямь бирә.

Грамматик биремнәр:

1 бирем. Бирелгән сүзләрне юлдан-юлга күчерерлек итеп бүлеп яз.

1 вариант: *өендә, яраткан, алар.*

2 вариант: *кеше, арасында, үлән.*

2 бирем. Бирелгән сүзләрдә **я, е, ю** хәрефләренең авазларын күрсәт.

1 вариант: *ямь, елан, юкә.*

2 вариант: *өендә, ябалак, юрган.*

3 бирем. Янәшә тартыклар кергән сүзләр белән җөмлә төзеп языгыз.

Контроль күчереп язу.

Куяннар.

Озынколак урманнан чыкты да югарыга сикерде һәм мәтәлчек атып китте. Аннары сикереп торды да арт аякларына басты. Ул озын колакларын уйнатып бии башлады. Озынколак янына икенче куян да чабып килде. Куяннар янәшә бастылар. Алар икәүләшеп биергә керештеләр.

Ирекле диктант.

Бүген көн әйбәт кебек иде. Көндез кояш чыкты. Кар өсләре бик матур булып ялтырап яттылар. Тик менә кичкә таба гына әзрәк җил күтәрелде. Эре кисәкле мамыклар кебек кар ява башлады. Аннан буран күтәрелде. Хүзер инде көчле җил бертуктаусыз кар белән уйный, аны туздыра, өя башлады.

Контроль күчереп язу.

Безнең якларда күп кенә кошлар кыш көне дә яши. Алар кышын кешеләр тирәсендә чуалалар. Чүп һәм калдык-постык азык ташлана торган урыннарда ала карга, чәүкә, саескан һәм чыпчыкларны күп очратасың. Иген амбарлары, печән кибәннәре тирәсендә дә кошлар аз булмый. Кеше яши торган һәр җирдә алар өчен азык табыла.

Иҗади диктант.

Биккуркак.

Биккуркак беркөнне стенада (нинди?) ... әйбер күргән. Колаклары бик (нинди?) ... . (Нәрсәсе?) ... селкенеп тора. Үзе килбәтсез икән. Куркуыннан куян (кайсы?) ... урыныннан кузгала да алмаган. Ярый әле, Бикбатыр килеп (нишләгән?) ... . Биккуркакка бераз (нәрсә?) ... кергән. "Әй юләр, үз шәүләңнән үзең куркып торасың",- дигән (кем?) ... .

Ирекле диктант.

Аюлар кышны кар астындагы өннәрендә үткәрәләр. Кар астында җылыда яшәүче бер аю гына түгел. Урман тавыклары да төнне кар астында үткәрәләр. Алар яз буе, җәй буе ялгыз йөриләр. Кышка таба урман тавыклары зур көтү булып җыела. Алар, каен башына утырып, алка, бөре ашыйлар. Тамак туйдыргач, каен төбендәге карга чумалар.

Кешеләр аларның өсләреннән чаңгы белән йөриләр. Шулай булса да, урман тавыгы уянып чыкмый.

Контроль күчереп язу.

Берничә ел инде безнең күлгә үрдәкләрнең төшкәне юк иде. Габделхәй аларны ел да көтә. Бәлки, быел төшәрләр?

Габделхәй бүген уйсулыктагы күлгә ялгызы гына тукталачак. Шушы сөзәклектән күтәрелсә, күл уч төбендәге кебек күренәчәе.

Менә ул килеп тә җитте. Һәм кисәк кенә тукталып калды. Күл өстендә бер оя үрдәк йөзә!

Диктант.

Карлар эреде. Тамчылар тамды. Язгы сулар акты. Яңгыр яуды. Тамчылар җирнең битен юды.

Җир кипте. Авыл халкы язгы чәчүгә чыкты. Кырда машина тавышлары гөрләде.

Җирне кояш җылыта. Ашлыклар тишелде. Җылы яңгырлар явып узды. Өлгер тамчылар яшь ашлыкларны су белән туендырды.

Яшь натуралистлар.

Яшь натуралистлар эшкә кереште. Рафикъ бөҗәкләр белән мәшгуль. Вәли рәсем дәфтәрен алып утырды. Яхъя папкасын ачты. Ул үзе җыйган үләннәрне кәгазь өстенә җәеп куя бара. Һәр үлән астына исеме язылган кәгазь ябыштыра. Аннан тагын икенче кәгазь белән каплый. Яхъя, үлән ватылмасын дигән кебек, аны саклык белән генә тота.

Диктант.

Кара каргалар.

Беренче булып кара каргалар кайтты. Алар кайткач, шатлыкның чиге булмады. Чөнки кара каргалар яз килүен хәбәр иттеләр. Алар болыннарга, кырларга очалар. Зарарлы бөҗәкләрнең чыккан берен юк итәләр. Булдыклы кошлар кырдан кайтмыйлар. Алар безгә зур файда китерәләр.

Контроль эш.

I вариант

Май

Ямьле май ае килде. Назлы кояш җирне җылытты. Яшен яшьнәп, күк күкрәп, җылы яңгырлар явып узды. Агачлар ефәк кебек яшел яфракларга төренде. Саф яшеллек арасыннан ап-ак чәчәкләр күренде. Һавага ак чәчәкләрдән хуш ис таралды. Җир өстендәге йомшак келәмгә төрле төстәге чәчәкләр сибелде. (42 сүз)

Искәрмә. Өтерләр искәртелә.

Биремнәр

1. I вариант.1 нче җөмләдә ия астына – бер, хәбәр астына ике сызык сызыгыз.

II вариант. 2 нче җөмләдә ия астына – бер, хәбәр астына ике сызык сызыгыз.

2. Янәшә килүче бертөрле тартыкларның астына бер сызык сызыгыз.Бу сүзләрне юлдан юлга күчерү өчен иҗекләргә бүлеп языгыз.

II вариант

Әбием куллары

Мин кайчакта әбиемнең кулларына карап торам. Мондый куллар тагын кемдә бар? Ул куллар кечкенә генә, йомры гына. Ләкин шул кечкенә генә куллар белән минем әбием үз гомерендә нәрсәләр генә эшләмәгән... Яңа көн туган саен, шул кечкенә генә кулларга яңадан-яңа эшләр табыла барган. (42 сүз) (Нәби Дәүлидән)

Биремнәр

1. Бирелгән сүзләрне күчереп языгыз, кушымчаларын күрсәтегез: *куллар, гомерләр, әбием, эшләр.*

2. Эш сүзенә тамырдаш сүзләр уйлап языгыз.

Тест

1. Ике сузык авазлы сүзне билгелә.
а) яшь;
ә) урындык;
б) яшен.
2. Яңгырау тартыклар гына булган сүзне билгелә.
а) тормыш;
ә) урындык;
б) малай.
3. «ь « билгесе язылган сүзне билгелә.
а) Ак..яр;
ә) төн..як;
б) Сәг..ди.
4. Алты сүзле җөмләне билгелә.
а) Әни мине еш мактый.
ә) Җылы яңгырдан соң салават күпере чыкты.
б) Сары чебиләр минем тирәдә йөгерештеләр.
5. Аваз саны хәреф санынннан күбрәк булган сүзне билгелә.

а) томан;
ә) яка;
б) яшь.
6. Ат кушаматын тап.
а) Йомшаккай;
ә) Чаптар;
б) Акбай.
7. Баш хәрефе булмаган хәрефне билгелә.
а) җ;
ә) ң;
б) ю.
8. [э] авазының хәрефләрен күрсәткән хәрефләр рәтен билгелә.
а) о, ы;
ә) о, ө;
б) е, э.
9. Кем? соравына җавап булган сүзләр рәтен билгелә.
а) биюче, табиб, шагыйрь;
ә) куян, тиен, төлке;
б) дәреслек, бетергеч, карандаш.
10. Дөрес язылган сүзләр рәтен билгелә.
а) йоко;
ә) йыкы;
б) йокы.

Контрольно – измерительные материалы
по предмету «Родной язык» 3 класс

1. **Кереш контроль диктант.**

Максат: Грамоталы язу күнекмәсен тикшерү.

Дару үләне.

Сәхипкамал әби икенче көнне Тәнзиләне елга буена алып төште. Яр буендагы дымлы урыннарны эт тигәнәге үләне каплап алган иде. Чәчәкләргә бөреләнгән генә вакытлары. Аларның очларын нәкъ шундый чакта җыярга кирәк.

Дымлы урыннарда песи үләне дә шактый күп иде. Әмма Сәхипкамал әби аларга кагылмады. Аның орлыклары өлгергәч, тамырларын көз көне казып алалар. Йөрәк авыртканда эчә торган валерьянка тамчыларын шулардан ясыйлар инде.

(Хәкимҗан Халиковтан)

Грамматик биремнәр:

1 нче бирем. Сүзләрне иҗекләргә бүл.

1 нче варинат – 1 нче җөмләдә;

2 нче варинат – 2 нче җөмләдә.

2 нче бирем. Түбәндәге биремнәр буенча тексттан сүзләр күчереп яз.

1 нче варинат – 5 авазлы, 5 хәрефле.

2 нче варинат – 6 авазлы, калын әйтелешле.

3 нче бирем. Сүзгә аваз-хәреф анализы яса.

2 Контроль диктант “Лексика. Сүз. Сүз төзелеше”

Максат: “Лексика. Сүз. Сүз төзелеше” темасы буенча белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Туган көн.

Бүген Фәридәнең туган көне. Әнисе, иртүк торып, бик матур торт пешерде. Өстәлгә тәмле-татлы сый-хөрмәт тезелде.

Өстендәге күлмәге дә бик матур бүген Фәридәнең. Анысын да әнисе тегеп кидерде аңа. Чәчләренә күлмәге төсле үк тасмадан күбәләкләр такты.

Өйләре дә искиткеч матур бүген аларның. Бөтен нәрсә ялт иткән! Бар да чиста, бар да пөхтә, бар да матур, күңелле.

Резеда Вәлиевадан.

Грамматтик биремнәр:

1 нче бирем.

Тексттан күчерелмә мәгънәдәге сүзне табып, астына сыз.

2 нче бирем.

Тексттан синоним сүзләрне күчереп яз.

3 нче бирем.

Сүзтезмә белән белдерелгән лексик берәмлекләрне гади карандаш белән әйләндереп ал.

3. Контроль диктант “Сыйфат”

Максат: Сыйфат турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Батыр танкист.

Өлкән сержант Рәхим Җиһаншин моңарчы бу илне картадан гына белә иде. Хәзер ул шушы илдә.

Түгәрәк йөзле, кара күзле, чем-кара кашлы бу таза егет Бөек Ватан сугышы башланган көннәрдә армия сафында иде. Ул ак финнарга каршы сугышта да катнашты.

Салкын карлы – буранлы көннәрдә бозлы кыялар һәм калын урманнар, сазлыклар һәм күлләр аша дошманны куа-куа, һәрвакыт алга бардылар. (54 сүз)

Самат Шакирдан.

Грамматик биремнәр:

1 нче бирем: бирелгән сыйфатларны дүрт дәрәҗәгә куеп яз.

1 нче вариант: кара, салкын.

2нче вариант: түгәрәк, таза

2нче бирем: әйтелгән абзацларда сыйфатларны үзләре ачыклап килгән исемнәр белән парлап яз.

1 нче вариант: 2 нче абзац.

2нче вариант: 3 нче абзац.

1 нче бирем: төрле дәрәҗәгә куеп булмаган сыйфатларны күчереп яз.

4. Контроль күчереп язу. Алмашлык. Текстны исемләү.

Максат: Алмашлык турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Аю белән хатын

(Татар халык әкияте).

Әүвәлге заманда бер хатын урак урырга баласы белән барган, ди. Ул ара башлагач ук аның янына бер Аю килгән. Ул аюның аягына шырпы кадалган икән, ди. Ул хатынга аягын күрсәтергә килгән булган. Хатын аның аягыннан шырпысын алган. Шуның өчен Аю хатынга бер умарта бал китереп биргән, ди.

З.И.Җамалетдинова. Татар теле дәресләре. 3 нче сыйныф

5. **Контроль диктант.** “Алмашлык” темасын кабатлау

Максат: Алмашлык турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Янар тау.

Урал борылышы артыннан өч вулкан – өч янар тау күренә башлады. Алар бик якын тоела. Ләкин ерак икәнен яхшы белә Зуфирәю. Аларның ак түбәләре кичке шәфәкаъ нурында коена. Иң биегенең очыннан күксел томан күтәрелә. Югарыда ул кып-кызыл төскә манылган. Томан түгел, янар тауның кайнар сулышы бу. (46 сүз)

Мәдинә Маликова.

Грамматик биремнәр.

1 нче бирем.

Алмашлыкларны күчереп яз, янәшәсендә кайсы затка караганын билгелә.

2 нче бирем. Алмашлыкларны үзләре алмаштырып килгән сүзләрне парлап. Яз.

*3 нче бирем.

Җөмләне сорау алмашлыгы кертеп үзгәртеп яз.

6. **Контроль күчерепязу.**

Максат: Хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Матур кошлар.

Чәрелдәвек – матур кош. Ул сыерчык хәтле диярлек. Түше кызгылт – сары, баш түбәсендә артык тырпаеп торган карасу – кызгылт “чәче” үзенә бик килешә. Канатлары кара, сары һәм кызыл төсләр белән бизәлгән.

Карабүреккә юкка гына шундый исем бирмәгәннәр. Ул, чыннан да, башына кара бүрек кигән шикелле тоела. Түше һәм корсак асты кып-кызыл. (47 сүз).

Касыйм Тәхау.

Грамматик биремнәр:
1 нче бирем. Әйтелгән җөмләләрдә хәбәрнең астына сыз, кайсы сүз төркеме белән белдерелгәнен күрсәт.
1 нче вариант – 1 нче җөмләдә.
2 нче вариант – соңгы җөмләдә.
1 нче бирем. Текст эчтәлегенә туры килгән җөмләләр уйлап яз.
1 нче вариант – сорау җөмләләр.
2 нче вариант – боеру җөмләләр.
*3 нче бирем. Җөмләне тойгылы җөмләгә әйләндереп яз.
1 нче вариант – җөмләне;
2 нче вариант – җөмләне.
2 нче бирем. Текст эчтәлеге буенча биремнәр буенча җөмләләр уйлап яз.
1 нче вариант – боеру җөмләләр.
2 нче вариант – сорау җөмләләр.
*3 нче бирем. Тойгылы җөмләләр уйлап яз.

7. Контроль диктант. Кисәкчә.

Максат: Кисәкчә турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Шулвакыт ертык болыт иренеп кенә кояшны каплады. Вак кына яңгыр сибәли башлады. Авыл капкасы янында ат пошкырган тавыш ишетелде. Бераздан ул үзе дә күренде. Арбада, иске мылтыгын кочаклап, сунарчы Әләү абый утырган иде. Малайлар, кунак кызын да онытып, аңа таба йөгерделәр. Мин генә каккан казык кебек урынымда басып калдым: Әләү абый янәшәсендә кызгылт төлке сузылып ята иде... (57 сүз)

(Ркаил Зәйдулладан)

Грамматик биремнәр.

1. Кисәкчәләрнең асларына сызыгыз.
2. Бирелгән кисәкчәләр белән җөмлә төзеп языгыз. 1 рәт: ***да, ук, ич***
2 рәт: ***тә, кына, бит.***

8.Контроль күчереп язу “Җөмлә”

Максат: Җөмлә турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Күңелләрдә мәңге сакланыр.

Тыныш билгеләрен куеп язарга.

Мәскәү Кремле стенасы буендагы бакчада солдат кабере бар Монда күмелгән батырның исемен берәү дә белми ләкин бу билгесез солдатның үз – үзен аямыйча сугышып үлүен һәркем хәтерли Ул башкалабыз өчен барган сугышларның берсендә һәлак булган

Дошман җиңелде Мәскәүгә үтеп керә алмады

1965 нче елда, Җиңү көнен бәйрәм иткәндә, Мәскәүгә герой – шәһәр исемен бирделәр Башкалабыз өчен барган соңгы сугышларда һәлак булган батырның гәүдәсен казып алдылар да Кремль стенасы буена күмделәр

Менә хәзер шушы кабер өстендә Мәңгелек ут яна (74 сүз)

9.Контроль диктант “Җөмләнең баш кисәкләре”

Максат: Җөмләнең баш кисәкләре турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Яз җитә.

Табигатьтә яз билгеләре күренде. Еракта каралып торган урман да яшәрде. Көн урталарында урман өстендә зәңгәр нур балкый.

Кыш буе ак мамык шикелле, түбәләрдә күпереп яткан карлар тыгызланды, басылды. Түбә читләрендә карандаш очы кадәрле бозлар күренгли башлады. Чана юллары карала төште. Менә кара каргалар да су буендагы биек тал агачларына оя ясадылар.

Кояш та хәзер җиргә турырак карый. Ул әкренләп табигатьне җанландырды.

Гариф Галиев буенча.

Грамматик биремнәр.

1 нче бирем. Әйтелгән җөмләләрдә баш кисәкләрнең асларына сыз.

1 нче вариант – 1,2 нче җөмләдә.

3 нче вариант – 3 нче, соңгы җөмләдә.

2 нче бирем. Тиңдәш хәбәрле җөмләне табыгыз, тиңдәш хәбәрләр астына сызыгыз.

*3 нче бирем. 1 нче абзацтагы җөмләләрне җыйнак җөмләгә әйләндереп яз.

10.Контроль күчереп язу.

Максат: Белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен тикшерү.

Солтания белән күбәләк.

Көн бик эссе. Солтаниянең бик тә, бик тә тәмле туңдырма ашыйсы килә. Ул әле бик кечкенә, аңа бары дүрт яшь кенә. Кечкенә булса да, урамга берүзе генә чыкты әле менә.

Солтания тирә-якка күз салды, ләкин ул якын-тирәдә туңдырма сатучы күрмәде. Инде кая барырга дип торганда, Солтания һавада бөтерелеп очкан бер матур күбәләкне шәйләп алды. Туңдырма ашыйсы килүен онытып, Солтания әлеге күбәләк артыннан китте. Матур күбәләк аның үз артыннан ияргәнен сизде, ахры, тиз генә юлның теге ягына очты. Солтания янә артыннан иярде...

Нәкыйп Каштанов.

Уку елының II яртыеллыгына тест

Максат: 3 нче сыйныфта өйрәнелгән белем-күнекмәләрнегомумиләштереп, гамәлдә куллана белү күнекмәсен тикшерү.

1. Өйрәнгән сүз төркемнәрен кулланып, түбәндәге биремнәр буенча җөмлә уйлап языгыз. (2 балл)

1 нче рәт: кошлар турында.

2 нче рәт: дуслык турында.

2. Сүзләргә икешәр төрләндергеч һәм ясагыч кушымча өстәп күчереп языгыз. (2 балл)

1 нче рәт: күз, боз.

2 нче рәт: сүз, кар.

3. Бирем буенча җөмлә уйлап языгыз. (1 балл)

1 нче рәт: кушма сүз кергән.

2 нче рәт: парлы сүз кергән.

4. Биремнәр буенча өч җөмләдән торган кечкенә текст төзеп языгыз. (3 балл)

1 нче рәт: *Язгы көн*.

2 нче рәт: *Язгы урман.*

5. Фигыльләрне юклык формасында кулланып, өч җөмлә уйлап языгыз. (3 балл)

З.И.Җамалетдинова. Татар теле дәресләре. 3 нче сыйныф

Бәяләү критерийлары:

8 балл – “5”ле

6-7 балл – “4” ле

4-5 балл – “3” ле

4 тән түбән – “2” ле

Еллык контроль контроль диктант

Максат: 3 нче сыйныфта өйрәнелгән белем-күнекмәләрнегомумиләштереп, гамәлдә куллана белү, хатасыз язу күнекмәсен тикшерү.

Июнь ае – табигатьнең иң матур, иң яшь чагы.

Таң ата. Бабам бакчадагы умарталыкка китте. Мин дә аның артыннан иярдем. Бакчадагы һәр җиләк-җимеш төймәсендә чык тамчысы җемелди. Дөнья уянып килә.

Умарталардагы бал кортлары да кузгалды. Алар тирә-яктагы гөлләр дөньясына таралды. Бу эшчән бөҗәкләр чәчәкләр тирәсендә ыгы-зыгы киләләр. Һәрбер умарта корты, тырыша-тырыша, бал җыя. Бергенә корт та эшсез тормый.

Һавада тәмле ис – бал исе аңкый. (64 сүз)

(Гарәфи Хәсәновтан)

Контроль изложение.

Максат: Ишетеп кабул иткән текстның эчтәлеген бирә белү һәм хатасыз язу күнекмәсен тикшерү.

Аккош.

Урманда бер күл бар. Күл буенда кечкенә йортта каравылчы бабай яши.

Көннәрнең берсендә бабай күлдәге камыш арасында аккош баласы күрә. Ул аны тотып өенә алып кайта да тәрбияләп үстерә. Бабай иртән торып балыкка китә, ә аккош күлдә йөзә, җим ашый.

Бабайның эте Сурка да аккош белән бик тиз дуслашты. Алар бергәләп йөрергә чыктылар. Аккош суда йөзә, ә Сурка яр буйлап бара.

Көз көне көньякка китүче аккошлар күлгә ял итәргә төштеләр. Аккошлар йөриләр, җим ашыйлар, ерак җиргә китәргә көч җыялар. Бабайның аккошы башта алар арасына кермичә, читтә генә йөзеп йөрде. Берничә көннән ул аларга ияләште һәм шул төркем белән көньякка очып китте.

Садри Җәләлдән

Татар теленнән бәяләү нормалары

Диктантларны бәяләү.

1. Хатасыз яки 1 тупас булмаган хата ж;ибәрелгән ; дөрес каллиграфия белән матур итеп язылган эшкә “5” ле куела.
2. 3 тән артык хата булмаса һәм ул пөхтә итеп язылса яки хатасыз, ләкин төзәтүләр белән бик үк пөхтә язылмаган эшкә “4” ле куела.
3. 5 орфографик һәм 1 пунктуационхаталыэшкә “3” лекуела.

Укучыларныңязма сөйләм , грамматик һәм орфографиккүнекмәләрен изложение һәм сочинение яздырыптикшерепбула. Буэшләралданәзерлекнигезендә- тиешле аңлатулардан соңгынабашкарыла. Язма сөйләмнеңбу төрләренүзләштерү дәрәҗәсенә караган төп таләпләр: эчтәлекне дөрес һәм эзлеклеитепачыпбирү, хатасызязу

Изложение һәм сочинениене бәяләү

1. Эчтәлек дөрес һәм эзлекле итеп ачылса, җөмләләр грамматик яктан дөрес төзелсә, хаталар булмаса яки 1 хата җибәрелсә (орфографик, грамматик, пунктуацион, стиль, фактик, логик хаталарның берсе генә булса), “5”ле билгесе куела.
2. Эчтәлек дөрес ачылып та, эзлеклелек сакланмаса, 3 хата (орфографик, грамматик, пунктуацион, стиль, фактик, логик хаталардан бары тик өчесе генә) булса, “4”ле билгесе куела.

3. Текстның төп эчтәлеге нигездә бирелеп тә, эзлеклелек сакланмаса, стиль, логик яктан төгәлсезлекләр булса, 6 хата ((орфографик, грамматик, пунктуацион, стиль, фактик, логик хаталар) җибәрелсә, “3”ле билгесе куела.
4. Эчтәлек дөрес һәм эзлекле ачылмаса, 7-10 хата (орфографик, грамматик, пунктуацион, стиль, фактик, логик хаталар) китсә, “2”ле билгесе куела

Грамматик белемнәрне бәяләү

Ана телендә өйрәнелгән грамматик күренешләрне сөйләмдә дөрес кулланса; тупас булмаган 1-2 хата ж;ибәрсә; укытучыга 1-2 ачыкланучы сорау бирергә туры килсә, “5” ле куела.
Төп таләпләрне үтәп тә, 2 грамматик хата ясаса, ләкин өстәмә сораулар саны 3 тән артмаса, “4” ле куела.
Грамматик форма һәм синтаксис конструкцияләрне сөйләмдә куллана белсә, ләкин 4-5 грамматик хата җибәрсә, “3” ле куела.
Грамматик күнекмәләр начар үзләштерелсә,грамматик кагыйдәләрне сөйләмдә куллана алмаса,хаталар 6 дан артып китсә, ”2”ле куела.

Тестларны бәяләү

“5”ле – 95 – 100 % үтәлсә;
“4”ле – 80 – 94 % биремнәргә җавап бирелсә;
“3”ле – 51 – 79 % биремнәр үтәлсә;
“2”ле – 51% тан да кимрәк дөрес җавап булса.

Күчереп язуны бәяләү критерийлары

1. Хаталары булмаган, төзәтүләрсез эшкә “5”ле билгесе куела
2. 1-2 хата һәм 1 төзәтелгән хата булса, “4”ле билгесе куела
3. 3 хата һәм 1 төзәтелгән хата булса, “3” ле билгесе куела
4. 4 хата һәм 1 – 2 төзәтелгән хата булса, “2”ле билгесе куела

Контрольно – измерительные материалы по предмету «Родной язык» 4 класс

1. Кереш контроль диктант.

Максат: Грамоталы язу күнекмәсен тикшерү.

Арышлар сөйләшкәндә.

....Ятам шулай хозурланып, төрле уйларга чумып. Җир әйләнсә шыгырдар иде ул. Арба тәгәрмәче шыгырдый бит. Туктале, болай өскә карап ятканда, җир чыннан да әйләнгән сыман икән ул. Әнә арыш башаклары күчә, болытлар артта кала. Юк, алай түгел, болытлар бара, без бер урында гына торабыз. Аларны җил этеп күчерә. Минем әллә ничә тапкыр күргәнем бар.

.....Кыштыр-кыштыр килеп, нидер көйли, нидер җырлый бугай бу арышлар. Их, аңласаң иде аларның телләрен!

Фоат Садриев

З.И.Җамалетдинова. Татар теле дәресләре. 4 нче сыйныф

Грамматик биремнәр:

1 нче бирем. *Хозурланып, өскә* сүзләренә синоним һәм антонимнар уйлап яз.

2 нче бирем. Тексттан синонимнарны табып яз.

Изложение.
Яхшылык кире кайта.

Малайны әнисе кибеткә җибәргән иде. Ул ипи, сөт, казылык, катык алды да урам буйлап өйгә атлады. Биш-алты адым ара уздымы, каршында – маэмай! Койрыгын селкеп, борынын суза-суза яхшы атлана.

Малай аңа ипи сындырып бирде, казылык белән сыйлады. Аннары этне яратып сыйпады да юлын дәвам итте.

Өйгә кайткач әнисеннән шелтә эләкте эләгүен. Ләкин малай андый гына әрләүгә түгел, катырагына да түзәргә әзер иде. Һәм ул хаклы иде. Аның хаклы булуы тиз арада расланды.

Беркөнне мәктәптән кайтканда бер көтү эт һау-һаулап аның өстенә ташланды. Малай сумкасын салып селтәнә башлады. Этләр тешләрен ыржайтып өскә сикермәкче була.

Шул вакыт араларыннан берсе алгарак чыкты да эт өеренә каршы ташланды. Эт көтүе чигенергә мәҗбүр булды.

Малай аны яклаган этнең теге вакытта үзе сыйлаган эт икәнен таныды.

Грамматик биремле диктант.

Карчык күзлеген борын очына таба шдырып төшерде дә бүлмәне күзлеге өстеннән карарга тотынды. Аннары аны маңгаена таба күтәреп, пыяла астыннан күз йөртеп алды. Бала-чага ише вак-төякне эзләгәндә, аңа күзлек аша бик сирәк карарга туры килә, чөнки ул аны матурлык өчен генә алган иде. Күзлекнең аңа бөтенләй кирәге юк. Ул аны беркайчан да кигәне булмады. Башта ул каушап калгандай булды. Аннан, ачуланмыйча гына, качып утыручы малайга ишетелерлек итеп кычкырып куйды.

<u>Грамматик биремнәр:</u>

1. Тексттан биремнәр буенча сүзләрне табып яз.
   1 в.- парлы сүзләр; 2 в.- сүз ясагыч кушымчалы сүзләр.
2. Тексттан кушма сүзне табып яз. Ул сүзнең беренче тамыры белән тагын өч кушма сүз уйлап яз, тамырларын күрсәт.
3. *Рус теленнән кергән бер алынма кушма сүз белән җөмлә төзеп яз. Кушма сүзне сүз төзелеше ягыннан тикшер.

2. Контроль диктант “Лексика. Сүз. Сүз төзелеше”

Максат: “Лексика. Сүз. Сүз төзелеше” темасы буенча белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Туган көн.

Бүген Фәридәнең туган көне. Әнисе, иртүк торып, бик матур торт пешерде. Өстәлгә тәмле-татлы сый-хөрмәт тезелде.

Өстендәге күлмәге дә бик матур бүген Фәридәнең. Анысын да әнисе тегеп кидерде аңа. Чәчләренә күлмәге төсле үк тасмадан күбәләкләр такты.

Өйләре дә искиткеч матур бүген аларның. Бөтен нәрсә ялт иткән! Бар да чиста, бар да пөхтә, бар да матур, күңелле.

Резеда Вәлиевадан.

Грамматтик биремнәр:
1 нче бирем.
Тексттан күчерелмә мәгънәдәге сүзне табып, астына сыз.
2 нче бирем.
Тексттан синоним сүзләрне күчереп яз.
3 нче бирем.
Сүзтезмә белән белдерелгән лексик берәмлекләрне гади карандаш белән әйләндереп ал.

3. Контроль диктант “Сыйфат”

Максат: Сыйфат турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Батыр танкист.

Өлкән сержант Рәхим Җиһаншин моңарчы бу илне картадан гына белә иде. Хәзер ул шушы илдә.

Түгәрәк йөзле, кара күзле, чем-кара кашлы бу таза егет Бөек Ватан сугышы башланган көннәрдә армия сафында иде. Ул ак финнарга каршы сугышта да катнашты.

Салкын карлы – буранлы көннәрдә бозлы кыялар һәм калын урманнар, сазлыклар һәм күлләр аша дошманны куа-куа, һәрвакыт алга бардылар. (54 сүз)

Самат Шакирдан.

Грамматик биремнәр:

1 нче бирем: бирелгән сыйфатларны дүрт дәрәҗәгә куеп яз.

1 нче вариант: кара, салкын.

2нче вариант: түгәрәк, таза

2нче бирем: әйтелгән абзацларда сыйфатларны үзләре ачыклап килгән исемнәр белән парлап яз.

1 нче вариант: 2 нче абзац.

2нче вариант: 3 нче абзац.

2 нче бирем: төрле дәрәҗәгә куеп булмаган сыйфатларны күчереп яз.

4. Контроль күчереп язу. Алмашлык. Текстны исемләү.

Максат: Алмашлык турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Аю белән хатын

(Татар халык әкияте).

Әүвәлге заманда бер хатын урак урырга баласы белән барган, ди. Ул ара башлагач ук аның янына бер Аю килгән. Ул аюның аягына шырпы кадалган икән, ди. Ул хатынга аягын күрсәтергә килгән булган. Хатын аның аягыннан шырпысын алган. Шуның өчен Аю хатынга бер умарта бал китереп биргән, ди.

5. **Контроль диктант.** “Алмашлык” темасын кабатлау

Максат: Алмашлык турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Янар тау.

Урал борылышы артыннан өч вулкан – өч янар тау күренә башлады. Алар бик якын тоела. Ләкин ерак икәнен яхшы белә Зуфирәю. Аларның ак түбәләре кичке шәфәкаъ нурында коена. Иң биегенең очыннан күксел томан күтәрелә. Югарыда ул кып-кызыл төскә манылган. Томан түгел, янар тауның кайнар сулышы бу. (46 сүз)

Мәдинә Маликова.

Грамматик биремнәр.

1 нче бирем.

Алмашлыкларны күчереп яз, янәшәсендә кайсы затка караганын билгелә.

3 нче бирем. Алмашлыкларны үзләре алмаштырып килгән сүзләрне парлап. Яз.
*3 нче бирем.

Җөмләне сорау алмашлыгы кертеп үзгәртеп яз.

6. **Контроль күчереп язу.**

Максат: Хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Матур кошлар.

Чәрелдәвек – матур кош. Ул сыерчык хәтле диярлек. Түше кызгылт – сары, баш түбәсендә артык тырпаеп торган карасу – кызгылт “чәче” үзенә бик килешә. Канатлары кара, сары һәм кызыл төсләр белән бизәлгән.

Карабүреккә юкка гына шундый исем бирмәгәннәр. Ул, чыннан да, башына кара бүрек кигән шикелле тоела. Түше һәм корсак асты кып-кызыл. (47 сүз).

Касыйм Тәхау.

Грамматик биремнәр:
1 нче бирем. Әйтелгән җөмләләрдә хәбәрнең астына сыз, кайсы сүз төркеме белән белдерелгәнен күрсәт.

1 нче вариант – 1 нче җөмләдә.
2 нче вариант – соңгы җөмләдә.

4 нче бирем. Текст эчтәлегенә туры килгән җөмләләр уйлап яз.

1 нче вариант – сорау җөмләләр.
2 нче вариант – боеру җөмләләр.

*3 нче бирем. Җөмләне тойгылы җөмләгә әйләндереп яз.

1 нче вариант – җөмләне;
2 нче вариант – җөмләне.
2 нче бирем. Текст эчтәлеге буенча биремнәр буенча җөмләләр уйлап яз.
1 нче вариант – боеру җөмләләр.
2 нче вариант – сорау җөмләләр.

*3 нче бирем. Тойгылы җөмләләр уйлап яз.

7. Контроль диктант. Кисәкчә.

Максат: Кисәкчә турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Шулвакыт ертык болыт иренеп кенә кояшны каплады. Вак кына яңгыр сибәли башлады. Авыл капкасы янында ат пошкырган тавыш ишетелде. Бераздан ул үзе дә күренде. Арбада, иске мылтыгын кочаклап, сунарчы Әләү абый утырган иде. Малайлар, кунак кызын да онытып, аңа таба йөгерделәр. Мин генә каккан казык кебек урынымда басып калдым: Әләү абый янәшәсендә кызгылт төлке сузылып ята иде... (57 сүз)

(Ркаил Зәйдулладан)

Грамматик биремнәр.

3. Кисәкчәләрнең асларына сызыгыз.
4. Бирелгән кисәкчәләр белән җөмлә төзеп языгыз. 1 рәт: ***да, ук, ич***
5 рәт: ***тә, кына, бит.***

8.Контроль күчереп язу “Җөмлә”

Максат: Җөмлә турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Күңелләрдә мәңге сакланыр.

Тыныш билгеләрен куеп язарга.

Мәскәү Кремле стенасы буендагы бакчада солдат кабере бар Монда күмелгән батырның исемен берәү дә белми ләкин бу билгесез солдатның үз – үзен аямыйча сугышып үлүен һәркем хәтерли Ул башкалабыз өчен барган сугышларның берсендә һәлак булган

Дошман җиңелде Мәскәүгә үтеп керә алмады

1965 нче елда, Җиңү көнен бәйрәм иткәндә, Мәскәүгә герой – шәһәр исемен бирделәр Башкалабыз өчен барган соңгы сугышларда һәлак булган батырның гәүдәсен казып алдылар да Кремль стенасы буена күмделәр. Менә хәзер шушы кабер өстендә Мәңгелек ут яна (74 сүз)

9.Контроль диктант “Җөмләнең баш кисәкләре”

Максат: Җөмләнең баш кисәкләре турында белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен үстерү, тикшерү.

Яз җитә.

Табигатьтә яз билгеләре күренде. Еракта каралып торган урман да яшәрде. Көн урталарында урман өстендә зәңгәр нур балкый.

Кыш буе ак мамык шикелле, түбәләрдә күпереп яткан карлар тыгызланды, басылды. Түбә читләрендә карандаш очы кадәрле бозлар күренгли башлады. Чана юллары карала төште. Менә кара каргалар да су буендагы биек тал агачларына оя ясадылар.

Кояш та хәзер җиргә турырак карый. Ул әкренләп табигатьне җанландырды.

Гариф Галиев буенча.

Грамматик биремнәр.

1 нче бирем. Әйтелгән җөмләләрдә баш кисәкләрнең асларына сыз.

1 нче вариант – 1,2 нче җөмләдә.

6 нче вариант – 3 нче, соңгы җөмләдә.

2 нче бирем. Тиңдәш хәбәрле җөмләне табыгыз, тиңдәш хәбәрләр астына сызыгыз.

*3 нче бирем. 1 нче абзацтагы җөмләләрне җыйнак җөмләгә әйләндереп яз.

10.Контроль күчереп язу.

Максат: Белемнәрне тикшерү, хатасыз язу ккүнекмәсен тикшерү.

Солтания белән күбәләк.

Көн бик эссе. Солтаниянең бик тә, бик тә тәмле туңдырма ашыйсы килә. Ул әле бик кечкенә, аңа бары дүрт яшь кенә. Кечкенә булса да, урамга берүзе генә чыкты әле менә.

Солтания тирә-якка күз салды, ләкин ул якын-тирәдә туңдырма сатучы күрмәде. Инде кая барырга дип торганда, Солтания һавада бөтерелеп очкан бер матур күбәләкне шәйләп алды. Туңдырма ашыйсы килүен онытып, Солтания әлеге күбәләк артыннан китте. Матур күбәләк аның үз артыннан ияргәнен сизде, ахры, тиз генә юлның теге ягына очты. Солтания янә артыннан иярде...

Нәкыйп Каштанов.

Уку елының II яртыеллыгына тест

Максат: 4 нче сыйныфта өйрәнелгән белем-күнекмәләрнегомумиләштереп, гамәлдә куллана белү күнекмәсен тикшерү.

1. Өйрәнгән сүз төркемнәрен кулланып, түбәндәге биремнәр буенча җөмлә уйлап языгыз. (2 балл)
   1. нче рәт: кошлар турында.

2.нче рәт: дуслык турында.

2. Сүзләргә икешәр төрләндергеч һәм ясагыч кушымча өстәп күчереп языгыз. (2 балл)
   1 нче рәт: күз, боз.

   2 нче рәт: сүз, кар.

3. Бирем буенча җөмлә уйлап языгыз. (1 балл)

   1 нче рәт: кушма сүз кергән.

   2 нче рәт: парлы сүз кергән.

4. Биремнәр буенча өч җөмләдән торган кечкенә текст төзеп языгыз. (3 балл)

   1 нче рәт: *Язгы көн*.

   2 нче рәт: *Язгы урман.*

5. Фигыльләрне юклык формасында кулланып, өч җөмлә уйлап языгыз. (3 балл)

Бәяләү критерийлары:

8 балл – “5”ле

6-7 балл – “4” ле

4-5 балл – “3” ле

4 тән түбән – “2” ле

Еллык контроль контроль диктант

Максат: 3 нче сыйныфта өйрәнелгән белем-күнекмәләрнегомумиләштереп, гамәлдә куллана белү, хатасыз язу күнекмәсен тикшерү.

Июнь ае – табигатьнең иң матур, иң яшь чагы.

Таң ата. Бабам бакчадагы умарталыкка китте. Мин дә аның артыннан иярдем. Бакчадагы һәр җиләк-җимеш төймәсендә чык тамчысы җемелди. Дөнья уянып килә.

Умарталардагы бал кортлары да кузгалды. Алар тирә-яктагы гөлләр дөньясына таралды. Бу эшчән бөҗәкләр чәчәкләр тирәсендә ыгы-зыгы киләләр. Һәрбер умарта корты, тырыша-тырыша, бал җыя. Бергенә корт та эшсез тормый.

Һавада тәмле ис – бал исе аңкый. (64 сүз)

(Гарәфи Хәсәновтан)

Контроль изложение.

Максат: Ишетеп кабул иткән текстның эчтәлеген бирә белү һәм хатасыз язу күнекмәсен тикшерү.

Аккош.

Урманда бер күл бар. Күл буенда кечкенә йортта каравылчы бабай яши.

Көннәрнең берсендә бабай күлдәге камыш арасында аккош баласы күрә. Ул аны тотып өенә алып кайта да тәрбияләп үстерә. Бабай иртән торып балыкка китә, ә аккош күлдә йөзә, җим ашый.

Бабайның эте Сурка да аккош белән бик тиз дуслашты. Алар бергәләп йөрергә чыктылар. Аккош суда йөзә, ә Сурка яр буйлап бара.

Көз көне көньякка китүче аккошлар күлгә ял итәргә төштеләр. Аккошлар йөриләр, җим ашыйлар, ерак җиргә китәргә көч җыялар. Бабайның аккошы башта алар арасына кермичә, читтә генә йөзеп йөрде. Берничә көннән ул аларга ияләште һәм шул төркем белән көньякка очып китте.

Садри Җәләлдән

Татар теленнән бәяләү нормалары

Диктантларны бәяләү.

4. Хатасыз яки 1 тупас булмаган хата ж;ибәрелгән ; дөрес каллиграфия белән матур итеп язылган эшкә “5” ле куела.
5. 3 тән артык хата булмаса һәм ул пөхтә итеп язылса яки хатасыз, ләкин төзәтүләр белән бик үк пөхтә язылмаган эшкә “4” ле куела.
6. 5 орфографик һәм 1 пунктуационхаталыэшкә “3” лекуела.

Укучыларныңязма сөйләм , грамматик һәм орфографиккүнекмәләрен изложение һәм сочинение яздырыптикшерепбула. Буэшләралданәзерлекнигезендә- тиешле аңлатулардан соңгынабашкарыла. Язма сөйләмнеңбу төрләренүзлэштерү дәрәжәсенә караган төп таләпләр: эчтәлекне дөрес һәм эзлеклеитепачыпбирү, хатасызязу

Изложение һәм сочинениене бәяләү

5. Эчтәлек дөрес һәм эзлекле итеп ачылса, җөмләләр грамматик яктан дөрес төзелсә, хаталар булмаса яки 1 хата җибәрелсә (орфографик, грамматик, пунктуацион, стиль, фактик, логик хаталарның берсе генә булса), “5”ле билгесе куела.
6. Эчтәлек дөрес ачылып та, эзлеклелек сакланмаса, 3 хата (орфографик, грамматик, пунктуацион, стиль, фактик, логик хаталардан бары тик өчесе генә) булса, “4”ле билгесе куела.
7. Текстның төп эчтәлеге нигездә бирелеп тә, эзлеклелек сакланмаса, стиль, логик яктан төгәлсезлекләр булса, 6 хата ((орфографик, грамматик, пунктуацион, стиль, фактик, логик хаталар) җибәрелсә, “3”ле билгесе куела.
8. Эчтәлек дөрес һәм эзлекле ачылмаса, 7-10 хата (орфографик, грамматик, пунктуацион, стиль, фактик, логик хаталар) китсә, “2”ле билгесе куела

Грамматик белемнәрне бәяләү

Ана телендә өйрәнелгән грамматик күренешләрне сөйләмдә дөрес кулланса; тупас булмаган 1-2 хата ж;ибәрсә; укытучыга 1-2 ачыкланучы сорау бирергә туры килсә, “5” ле куела.

Төп таләпләрне үтәп тә, 2 грамматик хата ясаса, ләкин өстәмә сораулар саны 3 тән артмаса, “4” ле куела.

Грамматик форма һәм синтаксис конструкцияләрне сөйләмдә куллана белсә, ләкин 4-5 грамматик хата җибәрсә, “3” ле куела.

Грамматик күнекмәләр начар үзләштерелсә,грамматик кагыйдәләрне сөйләмдә куллана алмаса,хаталар 6 дан артып китсә, ”2”ле куела.

Тестларны бәяләү

“5”ле – 95 – 100 % үтәлсә;
“4”ле – 80 – 94 % биремнәргә җавап бирелсә;
“3”ле – 51 – 79 % биремнәр үтәлсә;
“2”ле – 51% тан да кимрәк дөрес җавап булса.

Күчереп язуны бәяләү критерийлары

7. Хаталары булмаган, төзәтүләрсез эшкә “5”ле билгесе куела
8. 1-2 хата һәм 1 төзәтелгән хата булса, “4”ле билгесе куела
9. 3 хата һәм 1 төзәтелгән хата булса, “3” ле билгесе куела
10. 4 хата һәм 1 – 2 төзәтелгән хата булса, “2”ле билгесе куела